EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 13, Ekim 1988

EKİM, ikinci yılında...

EKİM, düzenli yayın faaliyetinin birinci yılını geride bırakmış bulunuyor. Yeni bir yayın yılına başlarken, EKİM'in sorunlarını, görev ve hedeflerini tartışmak, bizim için, Türkiye devrimci hareketinin ve işçi sınıfı hareketinin, sorunlarını ve ihtiyaçlarını tartışmaktan öte bir anlam taşımaz. EKİM, kendi görev ve hedeflerini bu çerçevede düşünebilir ancak. Henüz çok yeni olan siyasal yaşamında EKİM, hep bu anlayışa uygun davranmak çabasında olmuştur.

DEVRİMCİ HAREKET

Devrimci hareketin durumundan başlayalım. Karşı-devrim dönemi devrimci harekette bir bütün olarak örgütsel dağılmaya ve çok yönlü bir bunalıma yolaçtı. Bugün çeşitli devrimci gruplarda bu bunalımdan kurtulmak ve örgütsel dağınıklığı gidermek çabası var. Son bir kaç yıldır hız kazanmış bu toparlanma çabaları mücadele isteğinin ifadesi görülüp sevinç ve saygıyla karşılansa bile, devrim davasına ve devrimci hareketin kendisine karşı sorumluluk, gösterilen çabaların yüzeysel, kısır ve uzun vadeli bakıldığında ömürsüz olduğu gerçeğine işaret etmemizi gerektiriyor.

Bunalımı aşmak ve kalıcı bir toparlanmayı sağlamak, bunalıma yol açan temel etkenleri doğru bir şekilde tespit etmek, çözümlemek ve anlamak ölçüsünde olanaklıdır. Devrimci hareketin büyük bir bölümü bu bakıştan yoksundur. Ayakta kalmış az sayıda kadroyu çok sınırlı bazı yeni güçlerle takviye ederek siyasal faaliyetin bazı kısa dönemli gereklerine yöneltmek çabasını bunalımdan çıkış ve toparlanma sananlar var. Kaba bir yanılgıdır bu ve köklü sorunları perdeleyerek bunalımı geçici süreler için küllemeye hizmet eder yalnızca. Kaldı ki somut olarak bakıldığında, birikmiş sorunların ağırlığı karşısında buna bile yaramıyor. Devrimci hareketin bunalımını görmek isteyen herkes için açık-seçik belirtileriyle sürüyor.

Her bir grup kendi bunalım ya da sorunlarına özgün nedenler arama eğiliminde olsa bile, temel ideolojik-sınıfsal ölçütlerle bakıldığında, bu özgün nedenlerin tali, ama **ortak** bazı temel özelliklerin belirleyici olduğu görülecektir.

İrili ufaklı çok sayıda devrimci gruba bölünmüş devrimci hareketin en temel ortak özelliği küçük-burjuva sınıf yapısı ve ortamıdır. Ve bugün yaşanan bunalım her şeyden önce bu sınıf yapısı ve ortamının ürünüdür. Türkiye'nin '60'lı ve '70'li yıllarda yaşadığı iki büyük devrimci yükseliş içinde şehrin küçük-burjuva devrimci yığınları önemli bir politik yer tuttular, büyük bir politik canlılık gösterdiler. Bugünün devrimci grupları bu ortamda yeşermekle kalmadılar, bu toplumsal temeli benimseyip bu zemine oturdular da. Mücadelenin maddi ve moral güçleri bu kaynaktan sağlandı. Kadrolar bu kesimden devşirildi; örgütler bu ortamda şekillendirildi; kitle desteği bu sınıfsal tabandan edinildi.

Yükseliş döneminde yaşam ortamı ve güç kaynağı olan küçük-burjuva zemin, yenilgi döneminde temel bir bunalım etkeni oldu. Toplumsal özellikleri bakımından karşı-devrim dönemine dayanıksız küçük-burjuva katmanlar, 12 Eylül döneminde hızlı bir çözülme ve dağılma yaşadılar. Bunun sonuçları devrimci örgütlerin bünyesinde çok yönlü olarak yansıdı ve yaşandı. Onları etkisi bugüne uzanan ağır bir bunalımın içine soktu.. Bugün bir çok belirti, iki yükseliş döneminde devrimci grupları sırtında taşıyan küçük-burjuva katmanların artık mücadele isteği ve aktivitesini kaybettiğini, yorgun, bıkkın, ve güvensiz olduğunu, aşırı bir temkinlilikle hareket ettiğini gösteriyor. Bu durum bu kesimde hızlı ve kolay güç toplamaya alışmış devrimci gruplarda ek sorunlar yaratmakta, bu sınıf yapısı ve ortamından kaynaklanan bunalım öğelerini sürekli kılmaktadır. Mü-

cadeleden kaçış, tasfiyecilik, legalizm, SHP solculuğu, Gorbaçovculuk vb. -devrimci hareket bünyesinde değişik gruplarda değişik ölçülerde yankı bulan tüm bu liberal eğilimler çeşnisi, işte bu toplumsal maddi zeminde yeşermektedir.

Şöyle toparlayabiliriz: Ülkemiz devrimci hareketine son 20 yıldır damgasını vurmuş devrimci-demokrasi, küçük-burjuva katmanların siyasal hareketliliği üzerinde doğdu, şekillendi ve yaşadı. Bugün bu kesimlerdeki durgunluk, devrimci-demokrasinin yaşadığı bunalımın, kısırlığın, bazı kesimlerdeki liberal yozlaşmanın maddi temelidir.

Devrimci hareketin yaşadığı bunalımın ikinci temel etkeni, aynı zamanda belirtisi, ideolojik belirsizlik ve kargaşadır. Toplumun sosyal, siyasal ve entellektüel evrimi, son 20 yılın devrimci deneyimi, ek olarak bazı uluslararası gelişmeler, '80'lerin başına kadar revaçta olan halkçı teori ve programlara inancı önemli ölçüde sarsmıştır.

Devrimci harekete egemen halkçı teori ve programların ulusal kaynağı '60'ların MDD'si, uluslararası kaynağı Maoculuk ve Gueveracılıkta etkili temsilcilerini bulan çağdaş popülizm idi. Ülke içinde küçük-burjuva yığınlardaki politik canlılık, uluslararası planda Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın yaygın ulusal kurtuluş hareketleri, '60'lı ve '70'li yıllarda bu teori ve programları cazip ve etkili kılıyordu. Bugün ülke içinde küçük-burjuvazi atılganlığını kaybetmiş, uluslararası planda ulusal kurtuluş hareketlerinin hızı kesilmiştir. Maoculuk ve Gueveracılık eski cazibesini kaybetmiştir. Bu halkçı teorilerin uluslararası kaynaklarının kuruması anlamına geliyor.

'60'ların MDD'ciliği ise 20 yılda yaşadığı evrimle, iç bütünlüğünü kaybetmiş, değişe değişe bugün siyasal özgürlükleri kazanma noktasına varmıştır.

'60'ların MDD'si olarak şekillenen halkçı teori ve program, bu ilk biçimiyle reformist özellikler taşıyordu. Marksizmin ve çağdaş popülizmin içiçe geçmiş karmaşık etkisi altında, '71 Devrimci Hareketi, halkçılığa devrimci radikal bir içerik kazandırdı, fakat maceracı öğelerle birleştirdi. '70'lerin ortasında açık eleştiri ya da kitle hareketleriyle karakterize olan dönemin uygun atmosferinde sessizce terk yoluyla maceracı öğelerden de büyük ölçüde arındırılınca, bu teori ve program, revizyonizmi de kapsayan genel burjuva reformizmi karşısında mücadeleci güçler için güçlü bir çekim ve toplanma merkezi oldu. Çok sayıda irili ufaklı grubun şahsında çeşitlenip farklılaşmakla birlikte, özü, ana ekseni ve temel sınıf karakteri ayni kalan halkçı görüş ve sloganlar, dönemin kitle mücadelelerini sürüklediler. Sürüklediler demek yerine, genel olarak teoriyi küçümsemede ifadesini bulan güçlü kendiliğindenci eğilimi vurgulamak için, denk düşüp birlikte sürüklendiler demek belki de daha doğru olur.

Fakat son 20 yılın siyasal deneyimi, halkçı teori ve programların, küçük- burjuvazideki sosyal hareketliliğin düşünsel ifadesi olmaktan öteye geçemediğini göstermiştir. Bu gerçeğin belli belirsiz hissedilmesi, Marksizmin ve işçi sınıfı adına ileri sürülmüş bu teori ve programlara olan inancı sarsmış, bir ideolojik çözülme süreci başlatmıştır.

Yıllarca büyük bir hararetle savunulan eski teoriler, bugün bir kısım teorisyenleri tarafından bile savunulamaz hale gelmiş, sahipsiz bırakılmıştır. Fakat öte yandan şu veya bu grubun resmi çizgisi olarak kalmaya da devam etmektedirler. Bu belirsizliğe, şaşkınlığa ve kargaşaya yol açmaktadır. Eski gücünü ve büyüsünü kaybetmiş teoriler, bugün yalnızca köklü önyargılar olarak etkili olmaya devam etmektedirler. Sınıf yapısı ve ortamı bu önyargıların kısırlaştırıcı gücüyle birleşince, savunulamaz hale gelmiş teorileri eşma güç ve yeteneği gösterilememekte, bu ise boşluğa ve krize yol açmaktadır.

Devrimci hareketimizin yaşadığı bunalımın bir diğer temel etkeni uluslararası kaynaklıdır. Modern revizyonizmin 30 yılı bulan egemenliği, sosyalizmin maddi kazançlarını tahrip etmiş, dünya işçi hareketini bölüp güçten düşürmüş, komünist hareketi genel bir yıkıma, ideolojik-siyasi kargaşaya, örgütsel parçalanma ve dağılmaya, ve dahası, büyük bir moral güç kaybına uğratmıştır. Dünya ölçüsünde olduğu kadar ülkemizde de komünistler ve tüm devrim ve sosyalizm yanlısı güçler 30 yıldır bunun ezici maddi-manevi yükünü taşımakta, acısını ve ağırlığını duymaktadırlar. Ulusal kurtuluş hareketlerinin abartılması, devrim modeli olarak benimsenmesi, Maoculuğa ve çağdaş popülizmin öteki akımlarına yöneliş bu uluslararası tarihsel ortamda yaşanmıştır. Türkiye'de Marksizm adına halkçı teori ve programların bu kadar yaygın ve uzun süreli benimsenmesi, iç nedenlerin yanısıra, devrim düşmanı revizyonizmin karşısında, devrim yanlısı çağdaş popülizmin bir seçenek olarak görülmesindendir de. Türkiye devrimci hareketi bu seçenekte yalnızca düşünce değil, güç ve moral buldu uzun yıllar.

- Uluslararası popülizmin güç ve etkisini yitirdiği bir dönemin ardından, modern revizyonizmin Gorbaçovculukta ifadesini bulan yeni ideolojik saldırı dalgası başladı. Bu saldırı Türkiye devrimci hareketini ağır bir yenilginin ardından, henüz şaşkın ve dağınıkken yakalayınca, geniş bir etki alanı buldu. Devrimci hareketin bunalımını derinleştirici bir rol oynadı. Liberal-tasfiyeci eğilime güç kattı.

Devrimci hareketin bugün yaşadığı bunalımın üç temel etkeni bunlardır. Bunlar içiçe geçerek hareketi bugün bir iç ayrışmaya zorluyor. İlerlemek için Marksizm-Leninizmin bilimsel teori ve yöntemine sıkı sıkıya sarılmak, hareketin sınıf yapısını ve teorik-siyasal temelini köklü bir eleştiriye tabi tutmak gerekiyor.

Ne yazık ki, Türkiye devrimci hareketi, Türkiye'nin devrimcisi dogmatiktir. Dogmatizm, sosyalist hareketin gelişimine revizyonizmden daha az zararlı olmadığı gibi, liberalizmi besliyor. Kaldı ki, Türkiye devrimci hareketinin bağnazca yapıştığı dogmalar, Marksizm-Leninizmin değil, popülist ideolojinin dogmalarıdır.

Devrimci-demokrat kimlikten arınıp sosyalistleşmek gerekiyor. Burjuva toplumdayız, sosyalist devrimin savaşçısı olmak gerekiyor.

Sınıf temelini değiştirmek, sosyalist mücadelenin sınıfı, işçi sınıfı zeminine oturmak gerekiyor.

Bu görevleri yerine getirme bilinç ve enerjisini taşıyanlar, revizyonizmin uluslararası cereyanını, Gorbaçovculuğu göğüsleyebilirler. Gorbaçovculuğa dirençle karşı durmak gerekiyor; Gorbaçovculuk komünizmi öldürüp yok etme hareketidir.

İŞÇİ HAREKETİ

Türkiye işçi sınıfı hissedilir bir güç olarak mücadele sahnesine '60'lı yıllarda çıktı. Her iki yükselişe de etkili bir güç olarak katılmakla birlikte, küçük-burjuva dalganın gölgesinde kaldı. Bir türlü işçi sınıfı adına hareket ettiğini iddia eden devrimci grupların temel ilgi alanı olamadı. Revizyonizmin ve reformizmin ilgi ve etki alanında kaldı. Kendiliğindenciliği ve sendikalizmi aşamadı.

İki yükseliş döneminin yorgunluğu 12 Eylülün çok yönlü saldırısıyla birleşince küçük-burjuvazide dağılma ve çözülmeye yol açtı. Mücadele istek ve eğilimi büyük ölçüde kırıldı. Oysa işçi sınıfı üzerindeki etkileri farklı oldu. Hoşnutsuzluğu ve mücadele eğilimini mayaladı. İşçi hareketini yeni bir dönemin eşiğine getirdi.

İşçi hareketindeki kıpırdanışlar henüz çok zayıftır. Talepleri büyük ölçüde ölçüde iktisadi içeriklidir. Kısmi siyasal istemleri kendiyle sınırlıdır. Henüz kendinden öteye bakma, kendi dışındaki emekçi kesimlerin istemlerine destek verme bilinç ve tutumundan yoksundur. Reformizme karşı eski coşku ve heyecanı taşımamakla birlikte, hala onun etkisindedir. En ileri kesimlerinde sosyalizme sempati vardır, fakat pek azmın dışında bu kesim bile reformist etkiler altındadır.

Bütün bunlar işçi hareketinin kendiliğinden niteliğinin göstergeleridir. Şaşılacak bir yanı yoktur. Komünistlerin mevcut işçi hareketinin bilinç ve örgütlenme deneyi konusunda herhangi bir hayale kapılmaları için bir neden de yoktur. Aslında işçi sınıfına pek az şey verildiği halde, o kendiliğinden, özellikle de sermayenin politika ve uygulamaları sayesinde, hayli şey kazanmış bulunuyor. Ötesini kazandırmak, kendini sınıf hareketinin bilinçli ifadesi sayanların görevidir. Bizim için umut verici olan işçi sınıfı saflarında derin bir hoşnutsuzluğun ve mücadele etme eğiliminin varlığıdır. Bunu işlemek, bilinç ve örgütlenmeye dönüştürmek komünistlerin görevidir.

İşçi hareketinin politik ve örgütsel gelişimini kolaylaştırmak hiç değilse en ileri kesimlerinin şahsında işçi hareketine bağımsız bir sınıf kimliği kazandırmak komünistlerin en acil ve en temel görevidir.

Bu kuşkusuz pratik bir çaba olarak hayata geçirilecektir. Fakat yönünü, yolunu, temel içeriğini, biçim ve yöntemlerini saptamak ve geliştirmek yoğun bir bilimsel teorik çaba demektir. İşçi hareketinin politik ve örgütsel gelişimini kolaylaştırmak, yoğun ve çok yönlü bir teorik çabayla beslendiği ölçüde olanaklıdır. Teorik güç ve alışkanlıktan yoksun, teorinin rolü konusunda kavrayışsız bir çok devrimci grubun anlayamadığı bir noktadır bu, fakat komünistler bu konuda açık ve net olmalıdırlar.

Öte yandan işçi hareketiyle birleşmek bugünden yarına kolayca gerçekleşebilecek bir şey değildir. Israr ve sabırdan başka yol yok. Ancak genişlemesine değil, derinlemesine çalışmak gerekiyor. Derinleşmekten kastedilen daha çok sınıfın ileri kesimlerine öncü unsurlarına yönelmektir. Bunlar kazanılabildiği ölçüde sınıfın geniş kesimleri kazanılabilir. Ve bu kesimlerde, etkisi altında oldukları sosyal-demokrasi, sağ ve sol liberal ideoloji ve siyasetin etkisi, daha çok da pratik mücadelenin yardımıyla düşünsel planda kırıldığı ölçüde

kazanılabilirler.

EKİM...

Türkiye Devrimci Hareketi, bünyesindeki grup yapıları içinde yaşanan bölünmelere, bundan doğan yeni çevre ve gruplara alışkındır. Bölünmenin ilk anlarında gösterilen şöylesine bir ilgi, çok geçmeden yerini kayıtsızlığa ve aldırışsızlığa bırakır. Belli bir ilgi gösterilse bile bu daha çok yeni grubun hakkında genellikle iyi şeyler düşünülmeyen akibetine dönük olur.

Muhtemeldir ki sonradan EKİM'i oluşturan öğelerin ilk ortaya çıkışı da bir ölçüde böyle karşılandı. Bir ölçüde diyoruz, zira, Ekiinciler daha ilk ayrışma anından itibaren, devrimci harekette yerleşmiş köklü bazı alışkanlıkları yıkarak ortaya çıktılar. Ayrılık dönemlerinin olağan karşılanır hale gelmiş davranışlarından uzak durdular. Geride kalanlarla kısır ve bayağı çekişme, kişisel saldırı ve spekülasyon tutumlarını, sol hareketin bu alışılmış zaaflarını aşağıladılar. Buna dönük beklentileri boşa çıkardılar. Bünyesinden koptukları grupların bu doğrultusundaki sınır tanımaz davranışlarını sükunetle ve hor görüyle karşıladılar.

Yaşanan ayrışma Ekimciler için köklü ve kapsamlı ideolojik görüş aykırılıklarına dayalıydı. Kendi görüşlerini açık, net ve kesin bir dille tanımlama ve savunmaya verdiler dikkatlerini.

Öyle sanıyoruz ki bu pek alışılmadık davranış en ilgisiz çevrelerin bile daha başından ilgisini çekmiştir. Sonradan EKİM'de cisimleşen öğelerin akibetine dönük kuşkular buna rağmen daha bir süre yaşamış olabilir. EKİM'in bir yıllık düzenli illegal yayın faaliyetini geride bıraktığı bugün, en kuşkucu olanların bile bu tür kuşkuları geride kalmış olmalı.

Temel özellikleri bakımından, Marksizmle bezenmiş halkçı teori ve programlar ile küçük-burjuva sınıf yapısı ve ortamıyla karakterize olan.Türkiye devrimci hareketi hakkında, EKİM'in eleştiri ve yargıları kesin ve sert olmuştur. Yüzeysel ya da önyargılı yaklaşanlara bu, küçümseyici ya da inkarcı bir tutumun ifadesi gibi görünmüş olabilir. Nitekim bünyesinden koptuğu grupların bu tür niteleme ve saldırılarına hedef de olmuştur. Biz bu tür niteleme ve saldırılara metelik vermemekle birlikte, bu vesileyle şu noktanın altını açıkça bir kez daha çizmek isteriz: EKİM, küçümsediğinden ve geçmiş birikimine yüz çevirdiğinden değil, tam tersine, önemsediğinden ve devrimci tüm birikimini geleceğe taşımak istediğinden Türkiye devrimci hareketini tartışma ve eleştiri konusu ediyor.

EKİM, somut ve pratik olarak belli bazı grupların bünyesindeki iç ayrışmanın ürünü olsa da, ideolojik-siyasi yönüyle, bir bütün olarak küçük-burjuva sosyalizmi kampından köklü bir kopuşun ifadesidir. EKİM, devrimci hareketin yerleşmiş temel görüşlerinden, kavramlarından, anlayış ve alışkanlıklarından sert kopuştur.

Fakat EKİM kendini yalnızca bir ilk müfreze saymaktadır. Demokrasiyi sosyalizmle içiçe temsil eden devrimci hareket, umuyoruz ki, yalnızca liberalizmi değil, proleter sosyalizmini de yeni güçlerle besleyecektir. EKİM'in devrimci hareketin zayıflıklarına karşı mücadelesi bu amaca dönüktür.

Biz bugün için, genel ideolojik mücadelenin yanısıra, bunun vazgeçilmez bir tamamlayıcısı olarak, kazandığımız güçleri proleter sınıf tabanı üzerinde mevzilendirebildiğimiz ölçüde, yeni, eskisinden farklı bir politika ve örgüt pratiği gerçekleştirebildiğimiz ölçüde, sözkonusu ayrışmayı hızlandırabileceğimiz ve proleter sosyalizmine eskinin kazanımı yeni güçlerin geçişini kolaylaştırabileceğimiz inancındayız.

Gerek geçmişin birikimi olan ve halihazırda varolan eski güçlerden, gerekse işçi hareketindeki canlanmanın ortaya çıkaracağı yeni güçlerden mümkün olan en çoğunu proleter sosyalizminin saflarına katmak, siyasal faaliyet ve örgütsel şekillenmede atacağımız adımlara bağlı. Düşünce eylemle, teoriyi kendine uygun pratikle tamamlanmadığı sürece, hiç de inandırıcı olunamayacağı, dahası ideolojik bozulma ve yozlaşmanın kaçınılmaz olacağı konusunda EKİM yeterince açık bir kavrayışa sahiptir.

EKİM, geçmişte ve bugün örnekleri hayli çok devrimci çevrelerden bir yenisi olmak istemiyor. Bu, kısırlaşma, yozlaşma ve somutta yokoluş demektir. Biz toplumumuzun en ileri, en devrimci sınıfının, Türkiye işçi sınıfının en iyi, en diri, en ileri güçlerini bünyesinde toplayan, bu güçlerin birikimini, deneyimini, enerjisini, maddi varlığını en ileri derecede kucaklayan gerçek bir proleter sınıf öncüsünün yaratılmasını hedefliyoruz. Bir bütün olarak örgütümüz, tüm yoldaşlarımız buna uygun davranmalı, buna uygun bir perspektife ve hayal gücüne, buna uygun bir bilince ve yüreğe sahip olmalı, bunu karşılayacak bir enerji ve çaba koymalıdır ortaya.

EKİM

Aldatıcı ve oyalayıcı eylemlere hayır!

Son bir ay içersinde MESS ile Metal-İş kolundaki sendikalar (Türk-Metal, Otomobil-İş, Çelik-İş ve Öz Demir-İş) arasında süren toplu sözleşme görüşmeleri nedeniyle yaklaşık 120 bin metal işçisi hareketli günler yaşadı.

Otomobil-İş ile MESS arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri 19.7.1988 tarihinde başladı. Bir ay süren görüşmeler sonunda 75 asıl ve 3 geçici maddeden sadece beşinde uzlaşma sağlanabildi. 70 madde üzerinde uyuşmazlığa gidildi. MESS'in dayatmaları karşısında Otomobil-İş tarafından, diğer üç sendikaya (Türk-Metal, Çelik-İş ve Öz Demir-İş'e) ortak iş ve eylem birliği çağrısı yapıldı. Bu çağrı Çelik-İş ve Öz Demir-İş yöneticileri tarafından olumlu karşılandı. Üç sendikanın MESS'in dayatmaları karşısında ortak tavır alabilmesi, sermayenin baskısı karşısında işçi sınıfının eylem birliği yapabilmesi yönünden önemli bir aşamadır. Türk Metal yöneticileri ise ortak hareket etme çağrısına karşılık, "metal iş kolunda en güçlü sendika olduklarını" ve "sorunlarını tek başına çözebileceklerini" söyleyerek birlikten kaçtılar.

Sendikal birlik alanındaki bu gelişmelerin yanında, Otomobil-İş sendikası MESS'in uzlaşmaz tavrına karşı mesai yapmama, sakal bırakma, yemek boykotu gibi eylem kararları aldı. Eylül 1988 başından itibaren mesai yapmama ve sakal bırakma eylemlerini başlattılar. Mesai yapımama eylemi genel olarak başarısızlıkla yürüdüğü için bir hafta sonra kaldırıldı. Sakal bırakma eylemi ise halen gündemde. Bu günlerde sendika şubelerine gelen işçilerde göze çarpan ortak özellik 3 haftalık sakalları olması.

Sakal bırakma eyleminin sınıf eylemi olmaktan çok, bir çocuk oyuncağı olduğunu savunan işçilere karşı, şube başkanları "biliyorsunuz, MESS'le yapılan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri uyuşmazlıkta. Yarın bir gün greve gitmemiz de gerekebilir. Bugün sakal bırakma gibi basit bir eyleme katılmayan işçi yarın greve de katılmaz", diyerek sözümona açıklama yaptılar. Sakal bırakmanın işçileri greve hazırlamak için düşünülmüş bir eylem olarak savunulduğunu öğrendiğimiz ilk gün, Otomobil-İş'in grev yapma gibi bir niyeti olmadığını, bu tür düzmece eylemlerle göz boyayarak işçileri oyalayacaklarını ve toplu sözleşmeyi imzalayacaklarını savunmuştuk. Çünkü sakal bırakma gibi bir "eylem", ne işçileri greve hazırlar ne de iki eylem arasında bir bağlantı kurulablir. MESS'e karşı sakal bırakma çağrısı, bir zamanlar "halk savaşına hazırlanma sürecinde tabanın örgüt kararına uyup uymadığını kontrol etmek için" sigara bırakma kararı alanları anımsatıyor bize. Toplu iş sözleşme görüşmelerinin çıkınaza girdiği bir aşamada, işçisini greve hazırlamayı amaçlayan bir sendika, görüşmenin her aşamasında işçisine bilgi verir. Onlara güven verir. İşçilerin içinde yoğun bir propaganda ve ajitasyon faaliyeti başlatır. Grev komiteleri örgütler, uygun ortamlarda, mesai yapmama, iş yavaşlatma gibi yaptırım gücü yüksek ve haklı eylemler başlatır. Ötesi laftır, aldatmacadır, oyalamacadır...

Kararlar uyarınca yapılan yemek boykotu da sönük geçti. Otomobil-İş'in örgütlü olduğu bir fabrikada, yemek boykotu yapılacağı gün işyeri temsilcileri izin alıp işe gelmeyebiliyorlar. Eylemi savunmak da tek tek işçilere düşüyor. Patron bunları tespit ediyor ve işten atılacaklar listesine alıyor.

Otomobil-İş'in nemenem bağımsız bir sendika olduğu, 25 Eylülde yapılacak referandum seçimlerinde aldığı tavırla da ortaya çıktı.

19 Eylül pazartesi günü işçilere, "MESS'in uzlaşmaz tavrına HAYIR", "MESS'in dayatmalarına HAYIR" sloganları yazılmış kahverengi şapkalar dağıtıldı. Bu eylem, sınıf mücadelesini çocuk oyununa çevirmekten öte, işçilerin patron örgütü MESS'e ve onların sömürü ve zulmüne karşı kabaran öfkelerini suistimal ederek, yozlaştırarak, "demokrasi" adına onları, başını ismen İnönü'nün çektiği SHP ve S.Demirel'in çektiği DYP türünden düzen partilerinin peşine takmaktı. Belki de MESS'le metal iş kolundaki sendikalar arasında süren uyuşmazlıktan en iyi yararlanan, 12 Eylül icazetli partilerden SHP ve DYP olacaktır. Şapka giyme eylemi bazı işyerlerinde yarım saat kadar, bazılarında ise akşama kadar sürdü. Bu eylemle ilgili olarak onlarca işçi gözaltına alındı. Dökümanını önümüzdeki günlerde öğreneceğimiz için sayı vermemekle birlikte bir çok işçi işten atıldı.

Gerçek anlamda bağımsız bir sendikaya düşen görev, burjuvazinin demokrasi aldatmacasıyla önümüze koyduğu seçeneklerden birini kabul etmemiz doğrultusun-

(Devamı s. 24'de)

Zonguldak'ta "Emeğe Saygı" mitingi

SHP, 2 Eylülde Zonguldak'ta "Emeğe Saygı" mitingi düzenledi. Bununla ilgili gelişmeleri bazı açılardan değerlendirmek istiyorum.

T.T.K. (Türkiye Taş Kömürleri) Zonguldak bölgesinde Türk-İş bünyesindeki Maden-İş sendikası var. Bölgede yeraltı ve yerüstü olmak üzere iki kategoride işçi çalışıyor. Geneldeki ekonomik bunalım ve ücretlerin düşüklüğü işçiler arasındaki huzursuzluğu had safhaya çıkardı. Toplu sözleşme dönemi olması da buna eklenince yerüstünde çalışan işçilerin öncülüğünde imza kampanyası geliştirildi. İşçiler taleplerini dile getirebilmek, seslerini daha geniş duyurabilmek için reformist SHP'ye yöneldiler. Topluca gidişlerle SHP yöneticilerini zorlayarak mitingin yapılmasında etkileyici oldular. Mücadeleyi düzen sınırlarına hapsetmeye çalışan SHP yöneticileri, ANAP'ın yıpranmasından da yararlanarak, işçilerin taleplerine sahip çıkar görünümünde miting için girişimde bulundular. Bizim esas konumuz SHP'nin konumu değil.

Ele almak istediğim nokta; düzenleyen kim olursa olsun, işçilerin yer aldığı toplantılara, mitinglere katılmak gerektiğidir. İşçilerin ve yığınların taleplerini ortaya koyabildiği bu tür eylemlerde aktif bir şekilde yer almalı, onlara doğru hedefler göstermeliyiz. Onları reformizmin etkisine terkedemeyiz.

Ekim okurları olarak gücümüz oranında mitinge aktif olarak katıldık. Hedefimiz, "Genel Grev", "Kahrolsun Sermaye Düzeni" vb. sloganları haykırmaktı. Diğer devrimci gruplara da düşüncelerimizi açtık. Soruna sosyalizmin genel çıkarları doğrultusunda yaklaşılması gerektiğini ifade ettik.

Mitingi SHP tertiplemiş olsa da, onun istemediği ancak atılmasına engel olamadığı sloganlar haykırıldı. Ekim okurları olarak, dağınık durmamız nedeniyle hedeflediğimiz sloganları istediğimiz şekilde atamadık. Çoğunluğunu TTK işçilerinin oluşturduğu bir kesim tarafından atılan, "İşçiler elele, genel greve", "Yaşasın 1 Mayıs", " İnsanlık onuru işkenceyi yenecek", "Maden ocaklarında can güvenliği" sloganlarına katıldık. İşçilerin ve yığınların taleplerini dile getiren bu sloganlara katılırken, "dışımızda atılıyor", "biz başlatmadık, atmayız" anlayışına sahip olmadık.

Bizler şuna inanıyoruz.. Bugüne kadar bazı aşamalardan geçtik; olumlu olumsuz tecrübeler edindik, yeni ilişkiler kurduk. Hedefimiz bu ilişkileri doğru bir çizgiye kanalize ederek geliştirmek.. Korkmadan, bıkmadan azınlıkta olsak da yığın eylemlerinde yer almalıyız. "Belirli gücümüz olsun, yer alırız" mantığı geçersizdir. O güç mücadele içinde oluşacak. Bugün bölgemizde bir avuç olabiliriz, ama yarın asla.. Bu da fedakarlıkla, çalışarak, yığınların en önünde yer alarak olur.

Z.Ceylan
ZONGULDAK, 5.9.1988

Şili'de halk...

(Baştarafı s.32'de)

çekildiği ya da çekileceği mesajı verildi. Dahası, Ortak Pazar ülkeleri sözcüsü Claude Cheysson "Pinochet Şili için lanetli bir musibettir ve bu musibet şimdi şahane bir değişiklikle yok edilebilir" fetvasını verdi.

Emperyalistler, ellerinde Şili halkının, devrimcilerin, komünistlerin kanıyla "demokrasi, özgürlük, Şili'nin yeni geleceği"nden sözeder oldular. Çünkü, Şili'deki köklü bir depremin sadece Şili'yi değil, tüm Latin Amerika'yı sarsabileceğinin korkusunu duyuyorlar. Dün faşist cuntayla güvenceye aldıkları soygun sistemini, şimdi burjuva demokratik değişimlerle, emperyalist sistemin güvenliğini sarsmayacak reformlarla baki kılmak istiyorlar. Şili halkının önünde gerçek kurtuluşa giden, daha uzun, zorlu bir yol var. Halk oylaması sonucunda kendini açığa vuran, ve sel gibi akıp sokakları zapteden kitle eylemleri bu yolun ilk adımlarıdır. Muhalefet içindeki bazı örgütler Allende'nin devrilmesinde rol oynamış Hıristiyan Demokrat Parti gibi burjuva partiler yükselen tansiyonu, zafer sevinci içindeki kitleleri dizginlemek çabası içindeler. ABD ve Batılı emperyalist devletler de bu parti ve örgütlere açıktan arka çıkıyor.

Fakat bugün, 15 yıl öncesinden daha açık ve net olan bir gerçek var: Kurtuluş sosyalizmdedir. Gerçek demokrasi de bu uğurdaki mücadeleyle kazanılabilir.

Pinochet'e gelince; geçen yıl "ben her şeyin üstündeyim. Çünkü beni buraya Allah yerleştirdi" buyurmuştu.Artık şimdi onu Allah bile kurtaramaz!...

Faaliyetimiz hakkında bazı düşünceler

Geçen sayımızda gençliğe ilişkin bölümünü yayınladığımız A.Aykut yoldaşın Haziran '88 tarihli uzun mektubunun diğer bazı bölümlerini bu sayımızda yayınlıyoruz.

Bu mektubu yazdığımda Ekim'in 8.sayısı elimizdeydi. Ekim'in 5.sayısında yer alan mektubumda sizlere zaman zaman, ama devamlı haber, istek, eleştiri ve önerilerimi yazıp ileteceğimi belirtmiştim. O mektubumda Ekim'in ilk üç sayısı üzerine kabaca bazı değerlendirmeler vardı. Aradan beş sayı geçti. Gerek Ekim'in şahsında gerek bölgemizdeki pratik faaliyetin bazı yönleri üzerine yeniden bazı konulara değinmek, bir değerlendirme yapmak ihtiyacı doğdu.

Ele alacağım sorunlar, tek tek ele alındığında ayrı birer tartışma konusu olabilecek, üzerine daha uzunca yazılabilecek nitelikte. Fakat ben burada **genel** hatlarıyla ele alacağım. Amacım herhangi bir konu üzerinde derinlemesine bir araştırma ve tartışma açmak değil. Kendimce eksik, olumlu ya da olumsuz gördüğüm şeylere dikkat çekmek, diğer yoldaşların da üzerinde düşünmesini, faydalanmasını sağlamak...

Çevremizdeki hemen tüm arkadaşlarda görülen, düşünceleri yazılı olarak sunmadaki yetersizliğimizi belirtmeliyim. Bunda 12 Eylül sonrası ortamın da payı var. (Düşüncelerin yazılı olarak aktarılabileceği bir alanın, imkanın olmaması veya çok sınırlı olması gibi).

İlk vurgulanması gereken, Ekim'in çıkışından bu yana (8 aylık bir süre) yayınını zamanında, aksatmadan periyodik olarak sürdürdüğüdür. İllegal bir derginin (gazetenin) böyle bir yayın süreci izlemesi başlı başına bir başarıdır. çevremizde (bildiğim kadarıyla) illegal faaliyet gösteren örgütlerin çoğunun sürekli bir illegal yayın faaliyeti yok. Bazı örgütler de illegal yayın faaliyetinin zorluğundan veya legal yayının ilk anda sağladığı "avantajlar"ın cazibesinden legal yayıncılığa kayıyorlar

(...)

Ekim, çıkışından bu yana bölgemizde sürekli artan bir sayıda dağıtılıyor. İlk sayılarla kıyaslanırsa, dağıtım şimdilerde iki katını geçti denebilir. İlk anda ulaştırmamız gereken işçi ve öğrenci kesimin yoğunluğu düşünülürse, Ekim henüz okyanusta bir damla gibi. Buna rağmen Ekim genelde sol kesimlerce bilinmekte, gün geçtikçe de ulaştığı çevrelerde saygınlığı artmaktadır.

Geçerken belirtmek istiyorum. Legal gazete ve dergilerin başına "bir gazete aynı zamanda kollektif bir örgütleyicidir" ibaresini ekleyenler bile oldu. Bunların sandığı gibi, bizim koşullarımızda devrimin ihtiyacı olan illegal bir örgütlenmeyi legal gazete ve dergiler sağlayamaz. Bunlar sadece legal, gevşek bir örgütlenme sağlar. Böyle bir örgütlenmenin de burjuvazinin saldırılarıyla nasıl dağıtıldığı geçmişte yaşanmıştır.

(...)

Bugün önümüzdeki en önemli görev "komünist hareketi", komünist işçi hareketine dönüştürmek, bunun sonucunda da ihtilalci bir işçi partisi yaratmaktır. Dolayısıyla bütün enerji ve çabanın bu yönde harcanması, öncü işçilere ulaşılması gerekiyor. Fakat öncü işçilere (veya genelde işçilere) ulaşmada, onları siyasal mücadelenin içine çekmede yeterince başarı sağlanamıyor. Bu başarısızlıkta bizim eksikliklerimizin yanısıra, bizim dışımızda varolan nesnel koşulların da etkisi var. 12 Eylülle sınıf içerisindeki çalışma neredeyse tamamen bitmişti. Bugün yeniden sınıfa gidilirken işçilere ulaşmada karşılaşılan zorluklar ve siyasi kavrayıştaki yetersizliğin sonucu bazı yanlış eğilimler de ortaya çıkıyor.

Birincisi, yeni bir devrim anlayışına uygun pratiğin örgütlenme anlayışının değil, hala eski örgütlenme anlayışının hayata geçirilmeye çalışılması. İşçi sınıfına yönelme ve sosyalizm adına yine sınıfın dışındaki kesimlere gidiliyor. Onlar örgütlenmeye çalışılıyor.

İkincisi, bunun tam tersi oluyor. Meseleye dogmatik, sekter bir şekilde yaklaşılıyor. İşçi sınıfına gideceğim diye toplumun diğer bazı kesimlerinde geçmişin birikimi olarak mevcut bulunan devrimci potansiyelden veya tek tek kişilerden (ki bunlar geçmişte devrimci mücadele içinde yer almış deneyimli kişiler) yararlanılmıyor. Bunlar görmemezlikten geliniyor. Oysa bunu gözetmek; sınıfa gitmek, temel çalışma alanı olarak işçi sınıfını seçmek, güçleri dağıtmamak anlayışı ile ne çelişir, ne de ters düşer. Sorun "esnafça" bir çalışmaya ve "çevreciliğe" düşmeden hazır olan bu gücün sınıfa gitmede ve onu örgütlemede kullanılıp kullanılmayacağıdır. Bu olanağın reddedilmemesi, he-

saba katılması gerektiğidir. *"Gizli bir örgüt yönetme sanatı bütünüyle mümkün olan her şeyden yararlanmakta, herkese yapacak bir iş vermekte ... yatar."* (Lenin)

Sorun yalnızca sınıfa gitme ve ona nasıl gidileceği ile sınırlı değil. Bütün zorluklara ve engellere rağmen işçilere ulaşıldığında, onları eğitme de gazetenin yanısıra bazı temel konuları içeren (sınıflar, sınıf mücadelesi, devlet, devrim, grev, sendika vb.) küçük, sade ve anlaşılır dilde hazırlanmış broşür ihtiyacı ortaya çıkıyor. Bu tür broşürler geçmişte vardı ve pratikte yararı görülmüştü. Yenilerinin basılması ve bunun yanısıra işçilere yönelik bir eğitim programı hazırlanması yararlı olacaktır.

İşçi sınıfına gitmek, onu siyasal mücadele alanına çekmek ve örgütlemek için gereken bütün enerji ve çabayı sarfetmek, tüm fedakarlıklara katlanmak gerekir. Bunun için de öncelikle işyeri hücrelerinin üzerinde durmak gerekiyor. Kof ve şekilsiz örgütler yaratılmamalı (üç beş gazete okurunu bir araya getirip işyeri hücresi diye adlandırmak); nicel gelişim değil nitel gelişim hedeflenmelidir.

Önemli olan Marksist-Leninist bir anlayışla, sosyalist bir perspektifle sınıfa gitmektir. Sınıfa böyle gidildiğinde süreç içinde gücümüzün ve etkinliğimizin artacağının bilincinde ve inancında olmalıyız. Geçmişte yaşanan küçük-burjuva akımların örgüt pratiği, kof ve şekilsiz örgütlenmelerin sonu ortadadır. Böyle bir süreç bir daha tekrarlanmamalıdır.

Ekim, geçmişin bir değerlendirmesini yapan, içinden çıktıkları küçük-burjuva popülist örgütlerin teori ve pratiğini terk edip yeni bir anlayış etrafında birleşen insanlardan oluşmuştur. Bence bu oluşum (Ekim) Türkiye'deki sosyalizm mücadelesinin önemli bir kazanımı sayılmalıdır. Her yeni oluşumun başlangıcında olduğu gibi Ekim de başlangıçta bir dizi olumsuzluğu göğüslemek zorunda kalacak, eksiklikleri ve zaafları içinde taşıyacaktır.

Burada örgütlenme ve örgütsel kaynaşmaya değinmeliyiz. Değişik kesimlerden gelen insanlarca oluşturulan Ekim'in homojen bir yapıya sahip olduğu düşünülmemelidir; böyle bir yapıya süreç içinde ulaşılacaktır. İnsanların soyutta (teoride) birleşmeleri, onların pratikte de hemen kaynaşmalarını beraberinde getirmiyor. İnsanların geçmişin alışkanlıklarından kurtulmaları kolay olmuyor. Geçmişin bu alışkanlıkları yeni oluşumun içinde de kendini gösteriyor. (çeşitli grupların birleşmesiyle oluşan "AEP"in ilk yıllarında da benzer sorunların çıktığı ve yaşandığı görülmüştür).

İçinden geldiğimiz geçmişin bürokratik, hantal, şekilsiz, kof, tekke örgütlerini eleştirirken, bunların benzerlerini bugün tekrar yaratmamalıyız. Bunun için de Leninist örgüt anlayışının tüm gereklerinin yanısıra, **insan unsuruna** da gereken özen gösterilmeli, önem verilmelidir. Örgüte tesadüfen veya bilinçli olarak giren veya girebilecek olan, ama sonuçta örgütün gelişimini olumsuz etkileyecek oportünist, zayıf inançlı ya da kariyer düşkünü unsurlara karşı uyanık olunmalıdır.

İnsanlara geçmişteki konumlarına bakılarak görev verilmemeli, bugünkü durumu, faaliyetleri, kitle bağları gözönüne alınmalıdır. İşleri kendiliğindenliğe bırakmadan, insanların, örgütsel gelişimin her aşaması denetlenmeli (kim nerede, ne yapıyor), hatalı eğilim ve anlayışlara karşı tavizsiz bir mücadele yürütülmelidir.

Geçmişin yanlış bir anlayışı da, örgüt içi sorunları zararlı olur gerekçesi, vb. nedenlerle dar bir çerçevede tutmak, hasıraltı etmekti. Bundan bir dönem başarı sağlansa bile, varolan sorunlar er veya geç suyüzüne çıkıyor, zarar ise başlangıca göre belki daha büyük olabiliyordu. Böyle bir anlayış bugün de varsa hemen terk edilmeli, örgüt içi sorunlar hakkında diğer insanların da (uygun yol ve yöntemlerle) bilgi edinmesi sağlanmalıdır.

Yazımın başında da belirttiğim gibi kabaca bazı konulara, sorunlara değinmeye çalıştım. Elbetteki sorunlar, eksiklikler bu kadarla sınırlı değil. Yeri ve zamanı geldikçe yazmaya çalışacağız. Sosyalizm mücadelesinde önümüzde zorlu, çetin ve uzun bir yol var. Biz ise henüz yolun başındayız. Görev zordur. Fakat kutsaldır. Zaten önemli olan da zoru başarmak değil midir?

"Bir işe başladıkları zaman başaracaklarına inanan ve başaran" insanlar olmalıyız.

A.AYKUT
23.6.1988

Yugoslavya`da...

(Baştarafı s.29'da)

uzun yıllardır devam eden ulusal düşmanlıklar Yugoslav revizyonist yönetimini gelecekte de tehdit etmeye devam edecek. Bu bakımdan, Yugoslavya'daki revizyonist yönetimi büyük sorunlar bekliyor. Modern revizyonizmin ve Batı kapitalizminin gözde ülkesi, "özyönetimci" Yugoslavya ekonomik ve politik iflasın eşiğinde bulunuyor.

Komünistlerin tarihsel sorumluluğu

"İşçi ve emekçiler olarak bize gerekli olan her şeyi, herkese yetecek kadar üretmek için; fabrikalara topraklara ihtiyacımız var. Bilim ve teknikten yararlanmasını öğrenmeye, kendimizi eğitip örgütlemeye ihtiyacımız var, ama patronlara asla! Her şey herkese yetmiyorsa onlar olduğu içindir. Onlarsız dünya istiyoruz!"

Bu haykırış, patronlarının keyfi saldırılarına örgütlenerek karşı koyabilmenin sorunlarını tartışmak için toplanmış işçilerden birine ait. İlk defa duymuyoruz, ama yine de oldukça farklı duygularla doluyor insan.

Tarihin tanıdığı sınıfların en sonuncusu olan proletaryaya dayanan bu yüce istemin, bizzat onun bireylerinden birinin ağzından haykırışının anlam ve önemi başkadır. Toplumsal evrimin varacağı yere işaret eden bu istem için bu ülkede de çokça acı çekilmiş, özveride bulunulmuştur. Bu uğurda verilen kavgada yücelen insan onuru bir meşale gibi dünden yarına uzanmaktadır.

Ne var ki, bu durum "Türkiye'nin tarihsel talihsizliği" olan öncü devrimci partiden yoksunluğunu gidememiştir. Bu yoksunluğa rağmen Türkiyeli komünistler sınıfın ileri müfrezesini inşa etmek için gerekli olan çok şeye sahiptirler. Özellikle son 20 yıllık mücadelenin sağladığı birikim zengin bir miras sunuyor. Revizyonizmin, reformizmin bayağı yüzü çıplak gözle görülebilecek denli netleşmiştir. Maceracılığın ve son olarak da küçük-burjuva sosyalizminin teorik ve pratik iflası, egemen burjuvazi karşısındaki yetersizliği bizzat yaşanarak açığa çıkmıştır. Düşe kalka olgunlaşan devrimci-demokrasi, bağrında taşıdığı sosyalizm öğelerinin bağımsız politik bir kimliğe kavuşmasının koşullarını da olgunlaştırmıştır. "Tarihsel talihsizliğin" nedenleri komünistlerin bilgisi dahilindedir artık. Bu evrimin doğrudan sonucu olarak proleter sosyalizmi gerek siyasi ideolojik olarak, gerekse pratik olarak küçük-burjuva sosyalizminden ayrışma sürecine girmiş, "Talihsizliğin" yenilmesi için gerekli en ciddi adım atılmıştır. Bugün sözkonusu olan bu adımı ete kemiğe büründürmek, sınıfın öncü savaşçı partisini bir başka yerde değil, **bizzat sınıfın bağrında** sınıfın burjuva-kapitalist sisteme karşı mücadelesi alanında var edebilmektir. Bu uğurda yürütülen çabaların verimliliği, yakın geçmişe damgasını vuran küçük-burjuva popülizminin çok yönlü etkilerine, alışkanlıklarına karşı mücadeleye bağlıdır. Popülist teori ve pratiğin etkileri, alışkanlıkları devrimci saflarda ince ve sinsi bir biçimde varlığını korumaktadır. Alışkanlıkların gücünü küçümsememeli, onlara karşı bilinçli, sistemli bir mücadele içinde olunmalıdır. Bu, ilerlemenin olmazsa olmaz koşuludur.

Tasfiyecilik olgusu, küçük-burjuva sosyalizminin en belirgin karakteri olarak, geride bırakılan döneme damgasını vuruyor. İllegal örgüt adına, kitle örgütleri üzerinde yasal yayın organları etrafında oluşan örgütlenmelerin kofluğu düşmanın ilk ciddi müdahalesiyle ortaya çıkmış, yıkım ve tasfiye kaçınılmaz bir zorunluluk olarak yaşanmıştır. Yaşanan bu ağır ve kolay yıkımı, sınıf mücadelesinin olağan bir olgusu olarak görenler, ya da tasfiye olma olgusunu kaynaklandığı siyasi-ideolojik çizginin dışında arayanlar varsın bildikleri yolda yürüsünler. Tasfiyeden tasfiyeye koşmak küçük-burjuvazinin kaderidir. Eylemine yol gösteren idealist bakış açısı, olaylara diyalektik değil, mekanik yaklaşımı onu gerçeğe yaklaşmaktan alıkoyar. Devrimci proletaryanın bilimsel dünya görüşü ancak onun kendi koşullarında hayat bulabilir. Onu maddi bir güce dönüştürme yalnızca proletaryanın kendisine mahsustur.

Tasfiyeciliğe karşı mücadelenin bir parçası olarak, bugünkü legalizm cereyanını göğüslemek önemlidir. İllegal olması gereken bir faaliyeti yasal platformlarda yürütmek geçmişte olduğu gibi bugün de bir an için olanaklı görünebilir. Bu geçici ve göreceli olanak, bizi illegal faaliyetin zorluklarından kaçarak, düşmanın bilgi ve denetimine açık legal ortama sürüklememelidir. Yerine sosyalizmi kurmak üzere burjuva-kapitalist sistemi tasfiye etme mücadelesini burjuvazinin denetlediği legal alanlarda sığdırmaya kalkmak bu gün olmasa bile gelecekteki bir tasfiyeye davetiye çıkarmaktır. İllegal faaliyetin biçim ve yöntemleriyle legal faaliyetin biçim ve yöntemleri arasındaki ilişkinin doğru bir biçimde gerçekleşmediği koşullarda, bu tasfiyenin illegal alanı da kapsaması mümkün olabilmektedir.

Sınıf bilinçli işçiler sendikaların en diri, en canlı üyeleri olarak sendikal faaliyete katılırken, yönetimde olsun olmasın her pratik sorunda sınıfın gerçek taleplerini

en kararlı biçimde savunmanın uygun biçimlerini bulmalıdırlar. Sendikalara hakim mevcut çizginin burjuva karakteri sendikaların yönetimlerini gaspetmiş "kapitalist sınıfın işçi kahyaları"nın ihanetlerini teşhir etmeli, sınıf sendikacılığının ilkeleri ileri sürülmelidir. Bu teşhir faaliyeti burjuva-kapitalist sistemin teşhirine bağlı ve ona tabi olarak yürütülmelidir. Bu faaliyetin normları farklı koşullarda değişiklik arzetse de, illegal planda yürütülen propaganda teşhir faaliyetinin normlarıyla aynı olamaz. Farklı düzeyde farklı biçimlerde ele alınması kaçınılmazdır. "Kahramanlığa" gözüpekliğe sığınılarak bu fark keyfi bir tercihle ortadan kaldırılamaz. Kişisel girişkenlik ve özveri adına, açık devrimci faaliyetimizi illegal yazının diliyle yürütmek sapla samanı karıştırmaktır, niyetimizden bağımsız olarak düşmanın işini kolaylaştırmaktır.

Burjuva-kapitalist sistemin işçi ve emekçilere reva gördüğü sefil hayat onları bunaltmış, canından bezdirmiştir. Baskı ve sömürünün acısını etinde kemiğinde hisseden sınıfın öfkesi doruğa doğru hızlanarak tırmanıyor. Her dönem "dalga kıran" rolünü oynamış sendika ağaları bu öfke kabarmasından rahatsız olmakta, bu öfkenin deşarjı için uygun yol ve yöntemler bulup uygulama alanına getirmektedirler. En geniş işçi kesimlerini kucaklayan ve yaygın bir biçimde başvurulan yemek boykotu, servise binmeme vb. eylemler işçilerin öfkesine denk düşmeyen onları tatmin etmeyen biçimler olarak kalıyor. İşçiler bu tür eylemleri ciddiye almıyor bile. Patronlara onların hükümetine güzel bir ders verecek, onları yaptıklarına pişman edecek gözüpek eylemler yapamadıklarına içerliyor, kahroluyorlar. Gerçek güçlerini ortaya koyabilecek sağlam mücadeleci örgütlerden yoksun olmanın acısını duyuyorlar. Örgütsüzlük ve dağınıklık güveni zedeliyor, kaderciliğe kapı aralıyor.

Komünistlerin, sınıf bilinçli işçilerin insiyatif ve yaratıcılığı belirleyici önem taşıyor. Derinleşen kriz, artan baskı ve sömürü, sınıfın ileri kesimlerini sosyalizme yöneltiyor. "Demiri tavında dövmek gerek"se, demir tavında! Onu dövebilmek amaca uygun olarak işleyebilmek hayati önem arzediyor. Elbette sınıfı mücadeleye yöneltmenin eğitip örgütlemenin pek çok güçlükleri var. Fakat bu güçlükleri aşabiliriz, aşmalıyız. İleri işçilere yönelik propaganda faaliyetimizde, kapitalizme, sosyalizme ilişkin soyut kitabi bilgilerimizi ardarda dizmek yeterli olmuyor. Yokluğun yoksunluğun, acıların burjuva-kapitalist sistemle olan ilişkisini canlı somut olgulara, verilere dayanarak kurabilmeli, kötülüğün ücretlerden değil, ücretli emek sisteminden kaynaklandığı fikrini sistemli, sürekli ve sabırla işleyebilmeli, bilince çıkarabilmeliyiz. Bunun araçlarını geliştirip yetkinleştirmeliyiz.

Türkiyeli komünistler olarak emekleme dönemini geride bırakmalıyız artık.

S.ENGİN
İzmir

Yeni Öğrenim Yılına Girerken

1988-89 öğrenim yılına giriyoruz. Ünivesite gençliğini burjuva-reformist ve revizyonist etkilerden kurtarabilmek, devrim ve sosyalizm anlayışını yerleştirebilmek ve her türden sosyalizm karşıtı ideolojiye karşı mücadele etmek en önemli görevlerimizin başında geliyor.

'80 sonrası gençlik mücadelesi, revizyonistlerin de yardımıyla, akademik düzeyle sınırlı kaldı. Özellikle revizyonistlerin etkinliğindeki eylemler, akademik-demokratik çerçeveyle sınırlılığın yanısıra pasif biçimler aldı.

Gençliği politik mücadeleden geri çekme ve mücadeleyi yasal çerçeveye sığdırma çabalarında revizyonistler, bir dönem de olsa etkili oldular. Bunda 12 Eylül döneminde yaşanan baskı ve terörün yanısıra, gençliğin politik bakımdan geriliğinin de önemli bir rolü oldu. 14 Nisan eylemleri gençliğin mücadelesinde ilk ciddi çıkıştı. Bu eylemler karşısında diktatörlük baskı ve terörü yoğunlaştırdı. Çok yönlü baskılar karşısında gençlik, örgütsüzlüğünün ve politik geriliğinin bir sonucu olarak zaman zaman geri adımlar atmak durumunda kaldı.

Ancak akademik-demokratik çerçeveyle de olsa, gelişen mücadele sonucunda revizyonist etkinlik kırılmaya, daha önceleri üniversite derneklerini elinde tutan revizyonist yönetimler birer birer düşmeye başladı.

1988-89 öğretim yılında derneklerin çoğunluğu devrimcilerin etkinliğinde bulunmaktadır. Dernekleri kurmayı ve yaşatmayı tek başına amaç olarak değil, mücadeleyi örgütlemede, yükseltmede birer araç olarak ele alıyoruz. Ancak, diktatörlükten mücadelemiz sonucu zorla elde ettiğimiz ve revizyonistlere terk edemeyeceğimiz önemli birer mevzi olduklarını unutmadan...

(Devamı s. 17'de)

Legal parti ve legalizm

(Geçen sayıdan devam)

"Açık devrimci parti" insiyatifi

A.Azad

Toplumsal Kurtuluş dergisi, daha sonra parti teorisine katkı olarak sunulan "açık devrimci parti" -ki yeni tipte bir parti olarak nitelendi- çağrısını yapmadan önce, yazarları değişik düşüncedeydiler. Bağlılıklarını ilan ettikleri geleneksel teori, tarihsel deneyim ve Türkiye'nin mevcut siyasal koşulları onları Marksist bir işçi partisinin yasal olarak kurulabileceği fikrini ileri sürmekten alıkoyuyor, "halk" partisi/"emekçi" partisi fikriyle yetiniyorlardı. Ancak böyle bir şey daha baştan siyasal olarak önemsizleşmek, ikincil bir konumu kabul etmek demek olurdu ki, bu da yazarların iddialarına, kendileri hakkındaki yargılarına uygun düşmüyordu. Üstelik kendilerinin de kabul ettiği Marksist bir işçi partisi boşluğu varken neden Marksistlerin bir "halk" partisini kendilerine iş edindikleri sorusu cevapsız kalıyordu. Ve bu çelişkili durumun yolaçtığı birbirini tutmaz karmaşık düşünceler içinde uzun süre dolanıp durdular. "İnançla anlatacağız. Legalite sağlıklı bir yoldur. Çürümeyi önler" dediler; "legalite ve illegaliteyi birbirinin alternatifi olarak görmüyoruz. Her ikisinin de güçlükleri ve zayıflıkları vardır" dediler. Legalite ile illegalite arasında bu gidiş-gelişlerin nedeni, diğer bir deyişle bu çevrenin asıl güçlüğü şuydu: Kendi bireysel-yasal konumları ; bu kendilerine ayakbağı oluyor, legalitenin ötesine uzanmalarını önlüyordu. Gerçekte buna pek istekli de değillerdi; köklü bir legalist geleneğin içinden geliyorlardı ve bundan herhangi bir şekilde koptukları söylenemezdi. İşte hareketin nesnel ihtiyaçları ile kendi bireysel konumları arasındaki çelişkinin yarattığı böyle bir açmaz içerisinde, bireysel konumlarını tercih ettiler ve bunu teorize ettiler; kendi konumlarına uygun sözde "yeni tipte" bir parti fikri ortaya attılar, dahası bunu parti teorisine bir katkı olarak sundular. Gerçekte ise burada Leninist parti ilkelerinin reddi ve bazı fanteziler dışında yeni olan bir şey yoktu; legalist geleneğin eski malları, şimdi daha da daraltılmış yasal standartlara uydurulup büsbütün değersizleştirilerek, üzerinde yaldızlı "devrimci" spotlar taşıyan bir ambalajla yeniden piyasaya sürülüyordu. Sol, Yalçın Küçük'ün fantazilerine alışıktır; ama bu kadarı da fazlaydı ve haklı olarak tebessümle ya da alayla karşılandı. *Toplumsal Kurtuluş* yazarları ya yüklendikleri önceki misyonla yetinmeliydiler, ya da hep sözünü ettikleri sosyalist devrim, sosyalist iktidar hedefinin gereklerini cesaretle yerine getirmeliydiler.

Önceki görüşlerini bu insiyatifin sözcüsü Yalçın Küçük'e ait aşağıdaki üç paragraf tamamıyle veriyor:

"Bizim şu anda legal bir komünist partisi kurmak türünden bir gündem maddemiz olduğunu sanmıyorum." (Sosyalist Parti Tartışması, s.134, aktaran: Mehmet Erdemir, *Toplumsal Kurtuluş* sayı:3)

"Biz bu partileşme hareketini bir işçi partisi çerçevesinde düşünmüyoruz. Türkiye'nin bugünkü somutunda bir emekçi partisi kurulabileceğini düşünüyoruz, bir "halk" partisi düşünüyoruz. Biz sosyalizme yönelen bir parti kurmak istiyoruz, doğrudan doğruya iktidarı hedefleyen bir parti kurmak istiyoruz." (Yankı, sayı:834, aktaran a.y.)

*"Mücadelenin üç ayağı olmalıdır. Yurtdışında mücadelelerini sürdürmek zorunda kalanlar, bizim yasal yolumuzu beğenmeyenler ve yasal yolu sürdürecek olanlar; mücadelenin üç ayağını meydana getiriyorlar." (Sosyalist Parti Tartışması, s.*136, aktaran a.y.)

Görüldüğü gibi, Marksist bir işçi partisinin Türkiye'de bugünkü yasal çerçeveye sığdırılamayacağı kesin bir dille ifade ediliyor. Ancak "halk" partisine doğrudan doğruya sosyalist iktidar görevi yükleniyordu. Diğer bir gariplik de, sosyalist mücadelenin üç ayağı denilirken, *biribiriyle organik bağı olmayan* üç ayrı kanal yaratılmasıydı.

TBKP'nin yasallaşma girişimi üzerine iktidarı hedefleyen bir partinin örgütlenme biçimi hakkında daha da kesin bir dil kullanıldı. Derginin yazarlarından Çelik Bilgin, TBKP girişimini ve programını değerlendirirken, bunun bir tasfiye hareketi olduğunu, Türkiye için bir işçi sınıfı partisi boşluğunun daha da büyüdüğünü -bu, daha önce

TKP ve TİP'in bu boşluğu kısmen doldurduğunun zimni olarak kabul edilmesi demek olmuyor mu?-, bu boşluğun süratle doldurulması gerektiğini ve doldurulacağından hiç kuşku duymadığını; varolan istekliler bu işi üstlenmezlerse üstleneceklerin olduğunu bildiğini yazıyor ve bir işçi partisinin nasıl örgütlenmesi gerektiğini şöyle açıklıyordu:

"Bir 'Parti' olmalıdır; ancak başka çizgileri bir yana böyle bir 'Parti' bir açıdan kesinlikle tasfiye işlemleri başlatan TKP'ye benzememelidir. TKP, bütün ömrünü iktidar aramaktan daha çok 'Legale çıkmak' için harcadı. Böyle bir politika bugün için dünden çok daha yanlış görülüyor; artık Türkiye'de iktidara gelmeden açığa çıkmayı amaçlamayan bir 'Parti' olmalıdır. (abç)

"Türkiye'de iktidarın yalnızca açık yollarla mücadele sonucunda elde edilebileceğini düşünmek, bugün için, büyük bir hayal olarak görünüyor. Açığa çıkmayı 'legale çıkmak' anlamında kullanıyorum, tek başına ve büyük bir hedef olarak koymak kesinlikle iktidar perspektifinden yoksun olmayı anlatıyor." (abç) *(Toplumsal Kurtuluş*, sayı:5, s.57)

Ancak bu söylenenlerin hemen ardından tanıdık bir cümle geliyordu:

" *İktidarın yolu, üç ayaktan geçiyor.*"

Muhaliflerini eleştirirken pek doğru şeyler söyleyen yazar burada ister istemez kendi bireysel konumlarını ve bu konudaki ısrarlarını hatırlıyordu! Bu noktada tutarsızlık yeniden başlıyordu. Bu "üç ayak" teorisi aslında yukarıda söylenenlere konulmuş bir kayıttı. Sözkonusu çevre bu "ayak"ları tek bir bünyenin organik parçaları ya da tek bir partinin merkezi faaliyetinin çeşitli görünümleri olarak ele almıyor, tersine arada hiç örgütsel bağ olmaksızın, beğeniye göre, bu alanların herbirinin gönüllü olarak ayrı ayrı üstlenilmesini ileri sürüyordu. "Ayak"lar gövdesizdi!

Öte yandan; "artık Türkiye'de iktidara gelmeden açığa çıkmayı amaçlamayan bir 'Parti'" boşluğunu kim dolduracaktı; bu işin gönüllüleri kimlerdi? *Toplumsal Kurtuluş* yazarları legal alanı seçtiklerine göre, illegal alanı kim dolduracaktı? Bu açık değildi. Bu açmaz içerisinde daha fazla kalınamazdı, bir son vermek kaçınılmazdı, verildi de. Boşluğun "yeni tipte bir parti", "açık devrimci parti" ile doldurulmasında karar kılındı. *Toplumsal Kurtuluş* dergisi 7.sayısında "Açık Devrimci Parti İçin İleri"şiarını attı. 9.sayısında ise Çelik Bilgin ve Mesud Odman "yeni tipte" partinin ilkelerini ve parti teorisine katkılarını sundular. Böylece TBKP ve Türkiye koşullarında bir işçi partisinin örgütlenme biçimi üzerine söylenenler tekzip edildi. "Artık Türkiye'de iktidara gelmeden açığa çıkmayı amaçlamayan bir 'Parti'"nin yerine, iktidarı hem de sosyalist iktidarı hedeflyen, ama daha baştan açık olarak kurulan ve "açık"lığı ilke haline getiren bir parti geçiriliyordu. Çelik Bilgin'in eski ölçülerine göre, bu, "kesinlikle iktidar perspektifinden yoksun olmayı anlatıyor"du!

7.sayıdaki çağrı şu sıkıntılı açıklamayla başlıyor: *"Yasal parti arayışı içinde olmak, yeni bir düzenin kuruluşu için gizlilik koşullarında çalışmayı uygun bulanları 'yasadışı' çalışmakla suçlamak anlamına gelebiliyor; buna hiç kimsenin hakkı olmamalıdır... Ayırım 'yasal ve yasal olmayan' veya 'legal ile illegal' siyasal örgütlenmeler arasında değildir; ayrımı açık ve gizli partileşme arasında arayıp bulmak zorunlu oluyor."*

Birinci cümle benzer/yasal yolu tutup da yasadışılığa saldıranlarla araya çekilmiş bir sınırı ifade etmenin yanısıra, yasa dışı olanlara veya bu yolu tutanlara verilmiş, tutarsızlıktan kaynaklanan, yersiz, korkakça bir ödündür; böylece vicdanlar da huzura kavuşmuş oluyor. Oysa yasal parti arayışı içinde olmak, yasa dışı alanın yanlış ve yersiz olduğunu kabul etmek demektir. Bunu cesaretle söylemek gerekirdi. Yasadışı örgütlenme, beğeniden, ya da keyfi bir tercihten değil, zorunluluktan geliyor.

İkinci cümle ise hokkabazlıktır. "Açık ve gizli" sözcükleri, "yasal ve yasal olmayan", "legal ve illegal" sözcükleriyle anlamdaştır; bunlar arasında bir ayırım yoktur. *Toplumsal Kurtuluş* yazarları tutarsızlıklarını, kavramları zorlayarak, onlarla keyfi olarak oynayarak gidermeye çalışıyorlar.

Açıklama şöyle sürüyor: *"Tarihsel başlangıç 'gizli' ve 'açık' örgütlenmeler arasındaki ayırıma işaret ediyor. Lenin'in örgütsel soyağacını, Blanqui aracılığıyla Bunarroti'ye ve Bunarroti ile de ustası Babeaf'e bağlamak mümkündür..."* Babeaf'un kurduğu gizli örgütlenme hakkında bilgi veriliyor, mevcut iktidarı devirerek yeni bir düzen kurmak için siyasal örgütlenme içinde olan ilk sosyalist devrimci olduğu söyleniyor. Bunu "Açık devrimci parti burjuva demokrasisinin ürünüdür" sözleri takibediyor. Bu açıklamaların nedeni pek iyi anlaşılmamakla birlikte, bu konularda yazılan diğer yazılarda gözönüne alınınca, *Toplumsal Kurtuluş* yazarlarının, Lenin'in geleneğinin gizli örgütle sınırlı olduğu, Leninist parti ilkelerinin açık kurulan partilere uygulanamayacağı gibi bir izlenim yaratmaya çalıştıkları anlaşılıyor.

Sözü edilen soyağacı doğruysa, Marx ve Engels'i

de burada bir yere yerleştirmek gerekiyor. Onların kurucusu oldukları Komünistler Birliği'nin de amacı aynıydı ve gizliydi. Marx tarafından kaleme alınan tüzüğünün ilk maddesi şöyleydi:

"Komünistler Birliği'in amacı, her türlü propaganda ve politik mücadele araçlarıyla eski toplumu parçalama -burjuvaziyi devirme-, proletaryanın fikirsel, politik ve ekonomik kurtuluşunu, komünist devrimi gerçekleştirmektir. Birlik, ... nihai zaferine ulaşmadıkça gizli ve dağıtılmazdır."

Daha sonra, Marx ve Engels'in üyesi oldukları Alman Sosyal-Demokrat Partisi yasal olarak kuruldu. "Sosyalistlere- karşı yasa" yüzünden bir ara gizliliğe çekildi, yasayı etkisizleştirip yeniden yasallaştı.

Partinin mutlak ve değiştirilemez bir örgütlenme biçimi yoktur; bu somut koşullara göre değişir, onlara uyum göstermek zorundadır. Zira örgütlenme amacına ulaşmak için bir araçtır; ama araç amaca her zaman uygun olmalıdır. Partinin gizli veya açık olarak kurulması da tamamen koşullara bağlıdır; ama bir devrim partisi açık olarak kurulsa dahi her yönüyle açık olamaz. Aynı şekilde, gizli olarak kurulmuş bir parti de her zaman her şeyiyle gizli olamaz. Ve Leninist parti öğretisinde partinin mutlaka gizli olması diye bir kural yoktur. Koşullara göre gizli veya açık kurulabilir; ama kesin olan bazı şeyler var. Devrimin partisi açık olarak kurulduğunda dahi kendini yasallığın güvencesine teslim edemez, onunla uyuşamaz; o burjuva yasallığını ortadan kaldırmak için vardır ve sınıf savaşının varacağı kaçınılmazlıklara kendini daha baştan hazırlamalıdır. Bir ihtilal örgütü olarak ister gizli ister açık kurulmuş olsun illegalite ile legaliteyi birleştirmelidir. Yasallık uğruna ilkelerinin, programının ve sloganlarının düzeyini düşürmemelidir. Leninist gelenek bunları öğretiyor. Lenin'in partisi Çarlık Rusyası topraklarında kuruldu; gizli olarak kurulmak zorundaydı. 1905 devrimi sonrası kısa bir süre yarı-legal bir biçime büründü. 1917 Şubat Devrimi sonrası legal ve yarı-legal dönemleri oldu. Aynı dönemde Avrupa'da işçi partileri legal olarak örgütlenmişlerdi. Komintern şubelerinin/partilerinin bir çoğu da legaldi. Ama yeri geldiğinde illegaliteye çekildiler (veya itildiler); yeniden legalleştiler vb. Ama bu partiler de her durumda Leninist normlar uygulanmıştır.

Toplumsal Kurtuluş yazarları, Leninist parti ilkelerinden yakayı sıyırmak için tarihi ve Lenin'i zorlamaya ihtiyaç duymuşlardır.

Çelik Bilgin, *Toplumsal Kurtuluş*'un 9.sayısmda "Açık Devrimci Parti Üzerine Otuz Not" yazdı. 1.nolu notunda *"Leninist parti ilkeleri nelerdir; hala yazılmayı bekliyor"* diyor. Çelik Bilgin, sorunu belirsizliğe itmekte yarar umuyor. Bunlar biliniyor; Lenin'in eserlerinde, yazılarında vardır. Ve zamanla geliştirilmişlerdir; 1,2,3 diye kaleme alınamazlardı. Kaldı ki, bu ilkeler sonradan Komintern tarafından bir çok kez derlenip yazılmışlardır. Örneğin, 1921 Komünist Enternasyonal Üçüncü Kongresi'nde benimsenen "Komünist Partilerin Örgütlenmesi ve Yapısı Üzerine Tez" bizzat Lenin'in gözetiminde hazırlanmıştır. Yine örneğin Komüntern Yürütme Komitesi Örgütlenme Bürosu'nun "Lenin ve Örgütlenme" adlı derlemeye yazdığı "Önsöz" Lenin'in parti inşası ve örgütlenme konusundaki öğretisinin derli toplu bir özetini ifade ediyor vb.

Yazar 1 nolu notun devamında Menşevizm Bolşevizm bölünmesinde önemli bir rol oynamış parti üyeliği tanımında Martov'un ve Lenin'in formüllerini aktardıktan sonra, tezi yazıyor: *"Açık devrimci partide, Lenin'in bu koşulunun gerekli ve her zaman mümkün olduğunu düşünemiyorum."* Ama bu Leninist parti ilkelerinin candamarıdır. Bolşevizmin iktidar olmasının sırlarından biri de budur. "Parti örgütlerinden birine kişisel olarak katılma", "partinin günlük işlerine düzenli katılma" olmadan üyelik hiçbir şeyi ifade etmez; parti gevşek bir topluluğa dönüşür. Çelik Bilgin'in anlayışından ise proleter devrimin partisi bir yana, Martov'un partisi bile çıkmaz. Peki yazarı Lenin'in formülünü geçersiz ilan etmeye götüren neden nedir? Şüphesiz yasalardır; ama yazar bunu "devrimci" formüllere dönüştürüverniştir! Örneğin bu 2 nolu notta şöyle dile gelmiş: *"Açık devrimci parti kendisini destekleyen herkesi açık yapmak zorunda değildir."* Bunu şöyle tercüme etmek gerekir: Türkiye'de "açık parti"nin kendisini destekleyen herkesi, örneğin, "Eylülist rejim"in anayasasının 68.maddesine göre, kamu kurum ve kuruluşlarındaki görevlileri, öğrencileri, 3 nolu notta açıklandığı gibi, mahkemelerde hüküm giymiş devrimcileri üye yapması olanaksızdır. (Yasal olanaksızlık, yazarın dilinde devrimci "zorunluluk"a dönüştürülmüş!) Onlara platonik veya "uzak üye" ya da "ideolojik" üye olmak düşüyor. "Açık devrimci parti"ye üye olmak için, sadece "devrimci mücadelesini açık olarak yapmak istemek" yetmiyor, yasal bakımdan olabilirlik vasıflarına da haiz olmak gerekiyor! Özcesi, Çelik Bilgin, Lenin'in formülünü geçersiz ilan ederken, yasal çerçevenin sınırlarını parti ilkesi düzeyine yükseltmiştir.

Ancak yasal engelleri bulunanlar ille de bir partinin

etkin ve söz sahibi üyesi olmak istiyorlarsa, büsbütün çaresiz değillerdir; gizli örgütler de vardır! "Açık devrimci partinin tasfiyecilikle hiçbir ilgisi olamaz", onun için, "gizli hiçbir örgütün gizliliğine son vermesi gerekmiyor."

"Açık devrimci parti, devrim sürecinin saç ayaklarından yalnızca birisidir; başka ayaklara olan gereksinimi ortadan kaldırmıyor ve tam tersine bu gereksinime dayanıyor."

Ama, daha önce de belirtmiştik, "arada hiçbir örgütsel bağ düşünülmüyor."

"Diyalektik etkileşim ve iletişim, en etkin yöntem oluyor."

"Ayrı ayrı mücadelelerin kendisi en iyi ve en açık haberleşme yoludur."

Neden?

"Tek neden değil, işkencenin tek sorgulama yöntemi olduğu bir ülkede örgütsel bağ kurmaya çalışmak her ikisi için de hiç gerekli olmayan bir fiyat ödemeye hazır olmak anlamına geliyor." (agy.)

Bir kere daha, yazar, rejimin fiili kuralları önünde boyun eğmiş, bunu örgütsel ilke düzeyine yükseltmiştir.

Bir ihtilal, merkezi ve tek bir disipline tabi grupların eseri olabilir; ve bir ihtilal partisi yıkmak istediği rejimin barbarlıklarını göğüsleyemez ve etkisizleştiremezse, onu asla yıkamaz. Yasalara uymak güvence değildir; bütün Türkiye tarihi ve en son 12 Eylül dönemi bunu tanıtlıyor. Türkiye'de bırakalım sosyalist politikayı, tutarlı demokratik içerikli bir politikayı yasal olarak yapmanın bedeli dahi çok ağır olabiliyor. Ama yasadışı alan deyim uygunsa, mayın tarlası gibidir. *Toplumsal Kurtuluş* yazarları, gerekli görmekle birlikte, bu alanı gönüllülerine bırakıyorlar!

Yazar 7 nolu notta, Lenin'in, bazı spesifik konularda Marx'ın kendi döneminde doğru olmakla birlikte zamanla doğruluğunu yitiren görüşlerinden sözetmesine atıf yaparak, Lenin'in bu türden görüş ve yazıları sözkonusu olduğunda da aynı değerlendirmeyi yapmaktan kaçınmamak gerektiğini yazıyor. Buna yöntem olarak hiçbir Marksist itiraz edemez, diyalektik materyalizmin gereği sayar; tersi bilimdışı bir tutum, dogmatizm olur. Ve bir Leninist, Lenin'in bu türden eskimiş, doğruluğunu yitirmiş görüşlerinin ortaya konulmasından sadece memnuniyet duyabilir. Ancak göstermek ve kanıtlamak gerekiyor. Oysa yazar, ele aldığı konuda bize böyle bir şeyi göstermiyor ve kanıtlamıyor.

Gösterdiği şey, Leninist parti ilkelerinin yürürlükteki rejimin çerçevesine sığdırılacak bir partide uygulanamayacağıdır. Bu son derece anlaşılır bir şeydir. Ama bunu yenilik diye sunmak okuyucuyla düpedüz alay etmek, kendini ise gülünç duruma düşürmektir. Bu ilkeler Celik Bilgin'in tasarladığı türden bir partiye uymayabilir, ama rejimin kurallarını tanımayan, özgürlüğü yasadışılıkta bulan bir devrimci partide pekala uygulanabilir.

Toplumsal Kurtuluş yazarları, dünya sosyalizminin uzun süredir demokratizm-popülizm hastalığına yakalandığını, Türkiye sosyalistlerinin bir bölümünün aklını demokrasiyle bozduğunu söylüyor, ve açık devrimci partiye *"bu tür hastalıklardan dünya ve Türkiye sosyalizmini kurtarmak"* ve "aklını sosyalizmle bozmuş partililer yaratmak" gibi büyük misyonlar yüklüyorlar. Türkiye'de aklını legaliteyle bozmak, demokrasiyle bozmanın bir başka görünümü olmuyor mu? Ayrıca ilkelerden ödün vermeden, budamadan sosyalist bir programın bugünkü legalitenin çerçevesine nasıl sığdırılacağı bir soru olarak kalıyor. Bekleyeceğiz ve göreceğiz.

Sendikaların, Barış Derneklerinin gizli örgüte sokulabildiği, ya da örneğin, yasal bir derginin tüm kadrosunun bir polis merkezinden hazırlanmış bir komployla bir anda toplanıp gizli örgüte sokulmaya çalışılabildiği bir rejimde, Türkiye'de, sosyalist iktidar için savaştığını söyleyen üyeleri şöyle bir parti düşünün üz: *"Üyelik belgeleriyle değil, parti örgütlerine gelip gitmeleriyle değil, bulundukları yerde düşünme yöntemlerinin yeniliği, edebiyatlarının farklılığı, aşklarının benzemezliği, müziklerinin ayrılığıyla belli olmalıdır."* Öyle ki, "görüldüğü yerde ayırdedilmelidir" ler. Fantezinin bu kadarı fazla olmuyor mu?

Bir diğer eğilim

Yasal parti konusunda bir diğer eğilimi, daha önce işaret ettiğimiz gibi, bizim bugünkü koşullarımızda, Marksist bir işçi partisinin yasal çerçeveye sığdırılamayacağını söyleyen, ancak, gerekçeleri ve yükledikleri misyonlar tam çakışmamakla birlikte, yasal bir partinin gerekliliğini savunan *Emek Dünyası* ve *Gelenek* dergileri temsil ediyor.

Ancak ilke olarak illegal bir partinin gerekliliğini veya bunun yaratılması görevinin kabul edilmesi, pratikte buna uygun davanışa yolaçmıyor; tersine, legal basın aracılığıyla legal parti başlıca iş edinilerek, böyle bir partinin yaratılması işinden yan çiziliyor (*Gelenek*) ya da illegal örgütün önemi tali plana düşürülerek esas ilgi ve çaba legal olana yöneltiliyor

(*Emek Dünyası*). Çizgi, program ve taktik sorunları bir yana, eğer sınıfın ve sosyalist potansiyelin hiç olmazsa önemli sayılabilecek bir bölümünün desteğini alan sağlam illegal aygıtlara sahip bir parti sözkonusu olsaydı, onun misyonunu yüklenmemekle birlikte, legal planda onun bir kürsüsü olabilecek, onun paralelinde çalışan bir legal parti fikri tartışılabilirdi. Böyle bir ön koşulun olmadığını gerçeğe gözünü kapamayan herkes kabul eder. Üstelik işçilerin sosyalizme açık ileri kesimlerinde dahi asgari bir illegal parti kültürünün olmadığı koşullarda, legal basın araçlarıyla girişilen legal parti propagandası sadece legalizme, tasfiyeciliğe hizmet ediyor.

Emek Dünyası yazarı Sait Üner, yasal partinin misyonunu, *"ülkede tüm sosyalistlerin özlemini çektiği, ihtiyacını duyduğu sınıfın önderi niteliğindeki bir proletarya partisinin paralelinde, iktidar mücadelesi verecek bir parti"* olarak tanımlıyor. (Sayı:1, s.6) Özlemi ve ihtiyacı duyulan şey gerçek kılınmadan paralelini kurmayı iş edinmenin bir tutarsızlık olduğuna işaret etmekle yetiniyoruz.

Aynı yazar, bu konuda yazdığı birkaç yazıda (*) yasal sol partinin programının ana hatlarını veriyor.

Buna göre, yasal sol parti;

"...kapitalist rejimi aşan bir demokrasi anlayışını benimsemeli, sosyalizm hedefiyle bütünleşmelidir. 'Burjuva demokrasisi' asgari hedefini aşmalıdır!"

"...anti-tekelci demokrasinin politik temsilcisi olmalıdır. Tekelci kapitalist sömürü düzenine son verilmesini; bu amaçla bütün holdinglerin, banka ve sigorta şirketlerinin, büyük üretim ve ulaşım araçlarının devletleştirilmesini; büyük toprak sahipliğine son verilmesini ve kooperatif birliklerinin, emekçi köylü temsilcilerinin yönetimine devredilmesini hedeflemelidir."

Yazar, adına "Batı-Avrupa Demokrasisi" denilen gerici devlet düzeninin, burjuva demokrasisinin emekçilere alternatif olarak sunulamayacağım, işçi sınıfının ve emekçilerin kendi demokrasilerini kuracaklarını (ki bu sosyalist demokrasiden başka bir şey olamaz) yazıyor. (**) Tekelci kapitalist sistemden sonraki basamağın sosyalizm olduğunu, ekonomik ve toplumsal sistem olarak arada bir başka basamağın olmadığını söylüyor.

Halkçı devrim çizgisinden kopamamak nedeniyle, her ne kadar üzerine demokratik halk iktidarı programı etiketi yapıştırılıyorsa da, görüldüğü gibi, böyle bir program yakın sosyalist hedeflerin hemen tümünü kapsıyor. Ancak konumuz şimdi bu değil. Sorun böyle radikal bir programa sahip olacak bir partinin bugünkü yasal çerçeveye nasıl sığdırılacağıdır. İlginç olan yazarın sığdırılamayacağını aynı yazıda TBKP'yi eleştirirken farkında olmadan itiraf etmesidir. Şöyle:

"...TBKP girişiminin, Leninist parti anlayışının tasfiyeci karakteri ortaya çıkmış, Türkiye'deki tekelci, gerici diktatörlük koşullarında, burjuvaziyle pazarlık yolunda komünist partiyi legalleştirme macerası tam bir çıkmaza girmiştir. Özal hükümetine verilen bunca tavize karşılık, Türkiye tekelci kapitalizminin derinleşen rejim bunalımı ve giderek sertleşen toplumsal mücadele koşullarında devrimcilikten vazgeçmiş legal bir 'komünist parti'ye dahi tamammülü olmadığı, olamayacağı açığa çıkmıştır." ("Nasıl Bir Yasal Sol Parti", *Emek Dünyası*, sayı:7)

Sormak gerekiyor; "parlamentonun politik sistemin en üst organı" olduğu burjuva demokrasisini ve rejimin "istikrar"mı program edinen, "devrimcilikten vazgeçmiş" bir partiye dahi -yazarın ifadesiyle- tahammülü olmayan, olamayacak olan burjuvazi, yazarın önerdiği türden bir programa sahip bir partiye nasıl tahammül edecektir? Anlaşılan bizde bazıları gerçeği çoğu zaman muhaliflerini eleştirirken yakalayabiliyorlar!

(*) *Emek Dünyası*, sayı:1, "İşçiler ve Parti", sayı:7, "Nasıl Bir Yasal Sol Parti"; sayı:4 "İktidar Görevi Önümüzde".

(**) Gerçi yazarın yukarıda kullandığı "anti-tekel demokrasi" Avrupa'nın bazı revizyonist partilerinin literatüründe gerçekte ideal bir burjuva demokrasisinden öte bir anlam taşımıyor. Ancak biz yazarın burjuva demokrasisini bir alternatif olarak reddeden açıklamalarını esas aldık.

Yeni dönem ...

(Başlarafı s.28'de)

anlayışları ortalığı bulan-dırmaya ve reformizmin etkilerini yaymaya devam edecektir.

Bütün bu söylenenlerin kalıcı başarısı sosyalist bir işçi hareketi ve bu hareket üzerinde yükselecek sınıfın komünist partisinin oluşturulması bilincinde olarak üzerimize düşeni yerine getireceğiz ve yeni dönemde diyoruz ki, özgürlük ve sosyalizm için savaşta *"Daha Militanca ve Daha Kitlesel"*.

Y.CAN
27.9.1988

1921 Komünist Enternasyonal Üçüncü Kongresinde Benimsenen, Komünist Partilerin Örgütlenmesi ve Yapısı Üzerine Tez'den

IX. Legal ve illegal faaliyet

53. Parti her zaman mücadele koşullarında ortaya çıkabilecek bütün değişikliklere hemen kendini uydurabilir durumda olacak şekilde örgütlenmelidir. Komünist partinin düşmanın belirli bir noktada yoğunlaşmış, karşı konulamaz güçlerine karşı açıktan savaşı önleyebilecek beceriye sahip militan bir örgütlenme geliştirmesi gerekir, fakat diğer yandan, düşmanın bu yoğunlaşmasından, ona en az şüphelendiği noktasından saldırmak için yararlanılmalıdır. Her şeyi ayaklanma ve sokak savaşı veya yalnızca şiddetli baskı koşulları üzerine oynamak parti örgütü için büyük yanlışlık olacaktır. *Komünistler her durumda öncül devrimci çalışmalarını hazırlıklı olma temeli üzerinde mükemmelleştirirler*, çünkü fırtınalı ve sakin dönemlerin değişebilen dalgasını önceden görmek hemen hemen imkansızdır ve bunun mümkün olabileceği durumlarda dahi bu kehanet, bir çok yeniden örgütlenme durumlarında işe yaramaz çünkü değişiklik, kural olarak çabuk ve çoğu zaman oldukça ani gelir.

Hazırlıklı olmak

54. Kapitalist ülkelerin legal komünist partileri, parti önünde duran, silahlı mücadeleye veya daha genelde illegal savaşa usulünde hazırlanmış olmak görevinin tüm önemini kavramakta çoğunlukla başarısız oluyorlar. Komünist örgütler sık sık, varlıkları için kalıcı legal bir temele dayanmak ve çalışmalarını legal görevlerin ihtiyaçlarına göre yürütmek hatasını işliyorlar.

Legal ve illegal faaliyetlerin bileşimi

Öte yandan illegal partiler sık sık, devrimci kitlelerle daimi etkileşim içinde olacak parti örgütünü inşa yolunda, legal faaliyetlerin bütün olanaklarından yararlanmayı ihmal ediyorlar. Bu hayati doğruları görmemezlikten gelen yeraltı örgütleri yalnızca, emeklerini boş görevlerde harcayan komplocu gruplar olma tehlikesi içindedirler.

Bu eğilimlerin her ikisi de hatalıdır. Her legal komünist örgüt yeraltına inmeyi ve her şeyin üstünde, devrimci patlamalar için eksiksiz bir hazırlığı kendisine garanti etmeyi bilmelidir. Öte yandan her illegal komünist örgüt, yoğun bir parti faaliyeti sayesinde, büyük devrimci kitlelerin örgütlü ve gerçek önderi olabilmek için yasal emek hareketinin sunduğu olanaklardan olabildiğince yararlanmalıdır.

55. Yasallaşmış ve yeraltı parti çevrelerinin her ikisi içinde de, yasallaşmamış komünist örgütsel faaliyeti, parti örgütünün ve faaliyetinin geri kalanından tecrit olmuş salt askeri bir örgütün kurulması ve beslenmesi olarak görme eğilimi vardır. Bu mutlak hatalıdır. Aksine, devrim öncesi dönemde, militan örgütlerimizin oluşturulması esas olarak, komünist partinin genel çalışması ile tamamlanmalıdır. *Tüm parti devrim için militan bir örgüt olarak geliştirilmelidir.*

İllegali legalden ayıran su geçirmez bir bölme yoktur.

Devrim öncesi bir dönemde erken doğmuş, tecrit olmuş devrimci askeri örgütler, doğrudan ve yararlı parti çalışmasının yokluğundan çözülmeye doğru eğilimler göstermeye mahkumdur.

56. İllegal bir parti için, üyelerini ve parti organlarını, yetkililer tarafından bulunmaktan korumak ve böyle tespitleri kayıt, dikkatsiz toplama, devrimci materyale katkı ve akılsızca dağıtım gibi nedenlerle kolaylaştıracak her olanağı önlemek tabii ki zorunludur. Bu nedenlerden ötürü, açık örgütsel yöntemleri legal parti kadar kullanamaz. Buna karşın, pratik yoluyla bu meselede gittikçe daha fazla ustalaşabilir.

Öte yandan legal bir kitle partisi mücadelenin illegal çalışma ve mücadele dönemleri için tam hazırlıklı olmalıdır. Herhangi bir olasılık için, hazırlıklarını asla gevşetmemelidir (yani üye dosyalarının kopyaları için emin saklama yerleri olmalı, birçok durumda yazışmaları imha etmeli, önemli belgeleri emniyete almalı ve habercileri için gizlilik talimi yapmalıdır).

Legal parti çevrelerinde olduğu gibi illegal parti

çevrelerinde de, illegal örgütlerin parti içerisinde mükemmel tecrit edilmiş bir durumda, katıksız, salt askeri bir kuruluş doğasında olması gerektiği varsayılır. Bu varsayım oldukça hatalıdır. Devrim öncesi dönemde bizim savaş örgütümüzün oluşumu esas olarak genel komünist parti çalışmasına dayanmak zorundadır. Tüm parti devrim için bir savaş örgütü yapılmalıdır.

Parti örgütü devrimci eylemler için yeterli olmalıdır.

57. Dolayısıyla bizim genel parti çalışmamız daha devrim öncesi dönemde, devrimin ihtiyaçlarına uygun bir savaş örgütünün kurulması ve pekiştirilmesini garantiye alacak tarzda dağıtılmalıdır. Komünist partinin yönetici bünyesinin tüm eylemlerinde devrimci gerekleri rehber edinmesi ve mümkün olduğu kadar ileride neler olabileceği üzerinde berrak bir fikre sahip olmaya çabalaması çok önemlidir. Bu, doğaldır ki kolay bir iş değildir, fakat bu komünist örgütsel önderliğin çok önemli noktasının bir kenara itilmesi için gerekçe olmamalıdır.

En iyi örgütlenmiş parti bile, eğer açık devrimci yükselmeler döneminde büyük işlevsel değişiklikler gerekirse, çok zor ve karmaşık işlerle yüzyüze kalacaktır. Pek mümkündür ki bizim siyasi partimiz, birkaç gün içinde kuvvetlerini devrimci mücadele için seferber etmeye çağırılacaktır. Büyük bir olasılıkla, parti kuvvetlerine ek olarak yedeklerini sempatizan örgütlerini,yani örgütlenmemiş kitleleri seferber etmek zorunda kalacaktır. Düzenli bir kızıl ordunun oluşturulması henüz sorunumuz dışındadır. Önceden örgütlenmiş bir ordumuz olmadan partinin önderliği altındaki kitleler aracılığıyla zaferler kazanmalıyız. Bu nedenle, bizim partimiz böyle bir olasılık için iyi hazırlanmış ve örgütlü değilse, en kararlı çaba dahi başarılı olamayacaktır.

Özel gizli gereçler inşa et

58. Devrimci merkezi yönetici bünyelerin devrimci durumlarla başa çıkamadığını herhalde görmüşsünüzdür. Küçük işler söz konusu olduğunda proletarya büyük devrimci örgütlenmeleri sağlamayı genellikle başarmıştır, fakat hemen her durumda karargahlarda düzensizlik, karışıklık ve kaos baş göstermiştir. Bazen en ilkel "işlerin bölüştürülmesi" bile eksik kalmıştır. İstihbarat bölümü çoğulukla o kadar kötü örgütlenmiştir ki yarardan çok zarar verir. Posta ve diğer iletişim araçlarına güven yoktur. Bütün gizli posta ve taşıma işleri, gizli ordugah ve matbaa çalışmaları genellikle şanslı veya şanssız durumların insafına kalmış, düşman kuvvetlerinin kışkırtıcı ajanlarına ("agent provocateurs") nefis fırsatlar sunmuşlardır.

Parti, bu özel çalışması için, idaresi içinde özel bir dal örgütlenmedikçe bu özürlere çare bulunamaz. Askeri istihbarat servisi pratik ve özel yetiştirme ve bilgi gerektirir. Siyasi polise karşı yöneltilmiş gizli çalışma için de aynı şey söylenebilir. Tatminkar bir gizli işler bölümü ancak uzun süreli bir pratik sonucunda kurulabilir. Her legal komünist parti, ne kadar küçük olursa olsun, bütün bu özelleşmiş devrimci çalışmalar için hazırlıklar yapmalıdır. Bir çok durumda böyle bir gizli gereç tam anlamıyla legal faaliyet aracılığıyla kurulabilir.

Örneğin bir şifre sistemi ile legal bildirilerin akıllıca düzenlenmiş dağıtımı ve basındaki yazışmalar aracılığıyla gizli bir posta iletişimi ve ulaşım ağı kurmak gayet mümkündür.

Tek tek her üyeyi devrimci görevler için geliştir.

59. Komünist örgütleyici, partinin her üyesine ve her devrimci işçiye, geleceğin devrimci ordusunda bir müstakbel asker gözüyle bakmalıdır. Bu nedenle ona, gelecekteki rolü için uygun düşecek bir yer atamalıdır. Onun bugünkü faaliyeti, bugünkü parti çalışması için gerekli, yararlı bir hizmet biçimini almalı, bugünün pratik işçisinin reddedeceği, salt talim biçiminde olmamalıdır. Şunu da unutmamalı ki bu tür faaliyet, her komünist için nihai mücadelenin gerekliliklerine en iyi hazırlıktır.

(1 Mayıs Yayınları'nın çevirisinden alınmıştır-Ağustos 1977)

Yeni öğrenim yılına girerken

(Baştarafı s.10'da)

1988-89 öğrenim yılında faaliyetimiz, burjuva-reformist ve revizyonist anlayışların gençlik üzerindeki etkinliğini kırmak, esas olarak politik bir gençlik hareketi yaratmak doğrultusunda olmalıdır. Derneklerde yürüteceğimiz faaliyetten, akademik-demokratik talepler için vereceğimiz mücadeleden devrimci gençlik hareketini daha geniş bir tabana oturtmada yararlanacağız.

Gençlik mücadelesinin politik bir nitelik kazanmasını kolaylaştırıp hızlandırmak ise, devrim şiarlarının propagandasıyla, sistemli ve canlı bir siyasal ajitasyonla mümkündür.

G.Şafak

Yeni dönem ve gençlik mücadelesi

Yeni bir öğrenim dönemi ve mücadele yılma daha giriyoruz. Bu yıl diğer alanlarda olduğu gibi gençlik alanında da zorlu bir mücadele yılı olacaktır.

Bu zorlu dönemde biz sosyalist gençlerin önünde duran görevleri şöyle sıralayabiliriz. Küçük-burjuva devrimci hareketlerden koparak proleter sosyalist bir çıkış yapan örgütümüz EKİM'in görüşlerini gençlik içinde de yaymak, sosyalist düşünceyi etkin kılmak, gençlik üzerindeki revizyonist, reformist ve küçük-burjuva halkçı etkileri kırmak, öğrenci gençliğin akademik-demokratik mücadelesini devrim ve sosyalizm mücadelesine tabi kılmak; gençliğin bugün pasifizmi kırarak kısmen atılım gösteren mücadelesini, revizyonizmin ve reformizmin etkisinden kurtararak daha aktif, daha kitlesel ve daha da militan bir karakter kazandırarak mücadele içinde eğitmek, sosyalizme kazanmaktır.

Bilinen faşist darbenin ardından, sosyalist perspektiften uzak revizyonist, reformist ve halkçı-devrimci saflarda yaşanan yıkım, ihanet, teslimiyet ve yılgınlık havasıyla birlikte devrimci olandan, illegalden kaçış; daha kolay ve rahat olana rağbet; yeni dönemdeki canlanmayla birlikte legalizm hastalığına kriz derecesinde tutuluş vb. bütün bunlar, önümüzdeki ciddi güçlüklerdir. İçinde bulunduğumuz dönemde yaygın olan legal dergiler etrafında örgütlenme ve toparlanma anlayışı 12 Eylülün yarattığı erezyondur. Bu da tasfiyeciliğin bir başka biçimidir. Sosyalist perspektiften ve programdan uzak demokrasi istemi etrafında dönüp durarak insanların bilincini geriye çekme, burjuva kapitalist sistem şartlarında elde edilebilir talepleri iler sürüp, bunlar "ancak devrimle elde edilebilir" demek küçük-burjuva devrimcilerinin içinde bulundukları açmazlardan biridir.

Diğer bir açmaz da öğrenci gençliğin legal-kitlevi örgütlenme anlayışında kendini ortaya koyuyor. Hedef olarak aldıkları "Özerk-Demokratik Üniversite" istemi ve ayrıca "öğrencilerin öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunları" ile birlikte "ilke" tartışmaları popülistlerimizi de etkisi altına almıştır. Her ne kadar mücadeleyi akademik-demokratik sınırlar içinde tutmuyoruz" deseler de, çeşitli yayın organlarındaki tartışmalar reformizmin etkisini açıkça gösteriyor.

Bunlardan başka öğrenci derneklerinin içinde bulunduğu duruma da değinmek gerekiyor. Geçen öğrenim yılının özellikle de son döneminde görülen şu idi; dernek toplantılarına çok sınırlı bir kesim katılıyor ve kısır tartışmalar bıkkınlık verecek düzeye erişiyordu. Bu da dernek faaliyetine katılmak isteyen yeni gençlik kesimleri üzerinde olumsuz ve itici bir etki yaratıyor. Ayrıca bu kısır tartışmalardan sonra kimi gruplar, etkileyebildikleri çok sınırlı gençlik kesimi ile kendi küçük dünyalarını kurmak eğilimine kapıldılar. Kendi dışındakilere sekterce yaklaşım ve geçmişin olumsuz mirası, her örgütün kendi gençlik örgütünü (legal) yaratma anlayışını etkin kılmaya çalışıyorlar. Tüm bu yanlış anlayışlara karşı şu aşamada öğrenci derneklerini dışlamamak kaydıyla "Öğrenci Birliği" anlayışı doğru anlayıştır, kitlevi bir örgütlenme biçimidir. Kuşkusuz öğrenci birliği hayata geçirildiğioranda Öğrenci derneği işlevini yitirecek ya da işlevi onunla birleşerek, tekleşecektir. Sosyalist gençlik bu noktada üzerine düşeni yapacak ve gücü oranında bu anlayışın gençlik içinde yaygınlaşmasına çalışacaktır. İlk olarak da potansiyelin elverişli olduğu yerlerde diğer örgütleri de buna zorlayacaktır. Öğrenci birliğinin örgütlenmesinde, sınıf ve bölüm temsilcilerinin veya delegelerinin seçilmesinden sonra fakülte "Öğrenci Birliği" oluşturulacaktır. Öğrenci Birliği gençliğin sorunlarına sahip çıkacaktır; yönetime katılma, sınav sistemi, harçlar, vizeler, krediler, disiplin soruşturmaları, atılmalar, sosyal ve kültürel faaliyetler için yer ve olanaklar vs. vs. Bunlarla birlikte üniversitelerdeki "polis-idare işbirliği", "karakollar", "YÖK" ve eğitim sistemi önümüzdeki dönemde de gençliği harekete geçirme ve mücadelesini daha üst düzeye çıkarmada, yaygın propaganda, ajitasyon ve teşhir faaliyeti için yararlanılacak geniş malzemelerdir.

Unutulmaması ve özellikle üzerinde durulması gereken nokta şudur ki, gençlik alanındaki esas faaliyet; gençliğin devrim mücadelesine ve sosyalizme kazanılmasıdır. Geleceğin komünist partisine genç militanların yetiştirilmesi, illegal okuma grup-ları, çalışma grupları ve komünist gençlik hücrelerinin oluşturulmasıdır. Dikkat edilmesi gereken bir nokta da, gençlik içerisinde ileriye dönük, gelişmeye açık,

(Devamı s. 28'de)

Halkçı hareket ve demokrasi sorunu

T.Göker

Demokrasi sorunu ve bununla bağıntılı olarak program sorunu Türkiye sol hareketinin en önemli tartışma konularından biri olmaya devam ediyor.

Son yıllarda, herkes farklı bir içerik verse de demokrasi sorunu, halkçı akımlardan liberal sola, sosyal-demokratlardan bazı büyük sermaye partilerine kadar bütün parti ve akımların ortak teması durumuna geldi. Deyim uygunsa, herkes "Evren-Özal rejimi"nden şikayetçi (bu geçmişte MC hükümetlerinden şikayet şeklinde yansıyordu) ve herkes "demokrasi savaşı" veriyor. Bu genel koro ve kargaşa içinde, bütün gericiliğin, faşizmin, askeri darbelerin kaynağı olarak sermayenin egemenliği ya sorgulanmıyor, ya da hiç bir özel anlam taşımayacak şekilde satır aralarında değinilip geçiliyor. Bütün gericiliğin **kaynağının** ve demokratik özgürlüklerin düşmanının sermaye olduğunu dile getiren sesler bu genel koro içinde kaybolup gidiyor.

Bu, proletarya hareketinin sosyalist sınıf platformunun yaratılması bakımından demokrasi tartışmalarının önemini ortaya koyuyor.

Kuşkusuz, demokrasinin program edinilmesinin, demokrasi tartışmalarının yaygınlığının belli nesnel ve öznel nedenleri var.

Türkiye hiçbir zaman burjuva anlamda da olsa demokratik toplum yapısına kavuşmadı. Toplumsal görevleri bakımından burjuva devrimi tamamlanmadı, güdük kaldı. Politik yaşama sermayenin parlamenter, yarı-parlamenter ve askeri faşist yönetim biçimleri damgasını vurdu. Belli dönemlerde fiilen ya da yasal olarak elde edilen bazı kısmi demokratik hak ve özgürlükler bir yana bırakılırsa, politik özgürlüklerin yokluğu, Kürt ulusunun ve diğer ulusal azınlıkların temel ulusal haklardan yoksunluğu, görece önemini kaybetse bile yarı-feodal kalıntılar yaygın bir küçük-burjuva sınıfının varlığı gibi etkenler, demokrasi özleminin güçlü olarak varolmasının nesnel temelini oluşturuyor.

Diğer yandan, bu nesnel temelin doğrudan bir sonucu olarak yaygın burjuva demokratik fikirlerin varlığı, uzun yıllar sol ve sosyalizm adına burjuvazinin belli kesimleri ile uzlaşma çizgisinin gelenekselleşmesi, bağımsız bir sosyalist hareketin yokluğu gibi öznel nedenler de, demokrasi tartışmalarının yoğunluğunu belirleyen etkenler durumundadır. Görece geri iktisadi ilişkiler geri teorilerin de temeli oluyor.

Görece geri iktisadi ilişkiler, geri teorilerin varlığını anlamamıza hizmet ediyor; fakat bu teorileri haklı çıkarmıyor. Türkiye, orta düzeyde gelişmiş kapitalizmiyle, yıllardır iktidarı elinde bulunduran burjuvazisiyle, 3 milyon civarında sanayi proletaryasıyla, %50'den fazla şehirleşme düzeyiyle modern burjuva ilişkilerin egemen olduğu bir ülkedir. Bir başka ifadeyle, Türkiye'nin çehresini ortaçağ kalıntısı ekonomik ilişkiler ve politik biçimler değil, burjuva kapitalist ilişkiler belirliyor. Faşizm, siyasal gericilik, ulusal baskı vb. siyasal olguların günümüz Türkiye'sindeki toplumsal temeli tekelci burjuvazidir.

Bütün bu temel toplumsal gerçekler demokratik devrimin, demokrasinin program edinilmesini, proletarya devriminin geleceğin bir sorunu olarak ertelenmesini haklı çıkarmıyor, aksine geçersiz kılıyor.

Halkçı programın evrimi

Geçmişten bu yana halkçı akımların programının ana temasını anti-emperyalizm, anti-faşizm ve anti-feodalizm oluşturuyor. Bu ana temalar halkçı hareketin temel programatik taleplerini de biçimlendiriyor: Ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toprak devrimi. Bu ana temalar günümüze dek korunmasına rağmen değişen ulusal ve uluslararası koşullar, bunlardan birinden birinin öne çıkmasına yol açıyor. Örneğin, '60'ların sonlarında anti-emperyalizm, '70'lerde demokrasi ve kısmen toprak devrimi, '80'lerde ise yalnızca demokrasi teması ön plana çıktı. Bu değişiklik, asıl olarak nesnel koşullardaki değişimden kaynaklanmıyor. Son 15-20 yıllık dönemde programda değişiklik yaratacak köklü bir altüst oluş yaşanmamasına rağmen, halkçı hareketin program gerekçelerinde köklü değişiklikler oldu. Bu, sözkonusu programın Türkiye'nin temel toplumsal gerçekleri üzerinde inşa edilmediğini ortaya

koyuyor.

Türkiye'de devrimci halkçı akımlar uluslararası çağdaş popülist hareketin derinden etkilerini taşıyarak ortaya çıktılar. Özellikle Maoculuk, popülist hareketin temel programatik görüşlerinde çok önemli bir rol oynamıştır. Sadece Maocu akımın hararetli savunucularından değil, ona mesafeli yaklaşan gruplarda da bu akımın önemli etkisi sözkonusudur.

Son on yıllık dönemde, halkçı hareketin programında demokrasi temasının öne çıkmasında başlıca iki gelişme belirleyici oldu. Bunlardan biri, Maoculuğu doğrudan klavuz olarak alan akımların, '70'lerin sonunda dıştan gelen etkiyle Mao Zedung Düşüncesi'ni reddetmesiydi. Sözkonusu akımlar, Mao Zedung Düşüncesi'ni reddetmişlerdi; fakat bu reddediş genel ve biçimsel düzeyde kaldı. Mao'ya karşı kaba inkarcı kampanyalara giriştiler ama, kendi çizgilerinin Maocu özünü korudular. Elbette reformcu tarzda da olsa bazı ilerlemeler sağladılar. En nihayet başından itibaren programlarını şekillendiren uluslararası ideolojik dayanakları çökmüştü. Artık demokratik devrimi, toprak devrimi programını, yarı-feodalizm tespitlerini Çin deneyine dayandırarak kanıtlamak olanaksızdı. Fakat halkçı bakış açısı ve mantık değişmediğinden sözkonusu gruplar mevcut çizgilerini doğrulamak için bu kez başka bir uluslararası dayanak aramaya giriştiler. Somut koşullar hesaba katılmadan geçmişte Çin Devrimi deneyi taklit edilmişti; bu sefer de, 1917 Şubat Devrimi öncesi Rusya deneyi taklit edilmeye başlandı. Eskiden başucu kibatı olarak "Yeni Demokrasi" kullanılıyordu; bu kez "İki Taktik" kullanılmaya başlandı. Halk demokrasisi, yeni demokrasi gibi sloganların yerine, demokratik cumhuriyet, işçilerin köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğü gibi sloganlar geçirildi; demokratik devrimin özü olarak toprak devriminin yerine siyasal özgürlükleri kazanma konuldu vb. Fakat unutulan şuydu: Rusya Çarlık otokrasisi ile yönetilen, kırsal alanda feodal ilişkilerin istisnai değil, tipik olarak varlığını sürdürdüğü, köylülük içinde sınıf farklılaşmasının yeterince belirgin olmadığı bir ülkeydi. Oysa Türkiye, burjuvazinin iktidar ve egemen olduğu, tarımda ve sanayide kapitalist ilişkilerin egemen hale geldiği, kır burjuvazisi ve tarım proletaryası olarak kırsal alandaki farklılaşmanın derinleştiği, asıl olarak kapitalist sömürü ilişilerinin hüküm sürdüğü bir ülkeydi. Bu "önemsiz" ayrıntının gözardı edilmesi halkçı akımların çıkmazını da ortaya koyuyor. Eskiden, hiç olmazsa, ülke gerçeklerine uygun düşmese de sistemin bir bütünlüğü vardı: Geri iktisadi teoriler üzerine oturtulmuş geri bir devrim programı. Yeni dönemde bu bütünlük de ortadan kalktı. Bunun kendisi, halkçı hareketin programında siyasal demokrasi temasının ön plana çıkmasını beraberinde getirdi.

İkinci ve en önemli gelişme ise, 12 Eylülle birlikte yoğunlaşan karşı-devrimci saldırı ve bunun devrimci harekette yarattığı yıkımdır. 12 Eylül geçmişte kısmen varolan demokratik kazanımları da ortadan kaldırarak politik özgürlüklere olan gereksinimi artırdı. Öte yandan, '70'lerde politik bir güç olarak kendini gösteren, küçümsenmeyecek oranda kitleselleşen halkçı akımlar, ağır yenilgi ve yıkımın da etkisiyle kendi gücüne olan güveni önemli ölçüde kaybettiler. Bu sağa savrulmalara, burjuva kamp içinde müttefikler aramaya yolaçtı. Bu durum halkçı akımlarla liberal akımlar arasındaki ayrımın incelmesi sonucunu getirdiği gibi, halkçı hareketi sosyaldemokrasiye de yaklaştırdı. Demokrasinin kazanılması en büyük amaç haline gelince bundan başka bir sonuç da beklenemezdi. Demokrasinin kazanılması, halkçı hareketin programının en son dayanağı ve sığmağı haline geldi. Demokrasinin ana tema olarak programda öne çıkarılması, bütün halkçı akımların ortak temalar etrafında birleşmesi sonucunu doğurdu.

Demokrasi programı ve ayrım noktası

Her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur. Hangi sınıfın yıkılacağı, yerine hangi sınıfın iktidara geleceği sorunu, hangi sınıfın demokrasisinin program edinildiğinin de çerçevesini belirler. Devrim yapma iddiası ile ortaya çıkan her akım ve parti, hangi sınıfa karşı devrim yapılacağı, hangi sınıfın iktidara geleceği konusunda açıkseçik fikirlere sahip olmak zorundadır. Çünkü, genel bir devrimden, sınıflar üstü, genel demokrasiden sözedilemez. Sözetmeye kalkan kişi bir devrimci değil, burjuva liberalidir. *"Tarih, feodalitenin yerini alan burjuva demokrasisi ile, burjuva demokrasisinin yerini alan proleter demokrasiyi bilir."* (Lenin)

Tarih, özleri aynı kalmak kaydıyla çok çeşitli devlet biçimlerine sahne olmuştur. Burjuva devletin olduğu gibi, proleter devletin de çeşitli biçimleri vardır. Proleter ve burjuva devletin biçimindeki farklılık, proleter ve burjuva demokrasinin de biçimlerde farklılık göstermesine neden olur.

Halkçı devrimci akımlar, klasik burjuva demokrasisini, kapitalist sınıfın iktidarda olduğu, ama politik

özgürlüklerin de varolduğu bir demokrasiyi program edinmiyorlar. Öte yandan bu aşamada proletarya diktatörlüğünü, proleter demokrasiyi de program edinmiyorlar. Sermaye sınıfının iktidar olduğu bir ülkede üçüncü bir yol arayışına giriyor ve sermayenin iktidarının yıkıldığı, ama proletarya demokrasisinin de gerçekleşmediği bir demokrasiyi, küçük-burjuva demokrasisini program ediniyorlar. Bu nokta, tam da halkçı hareketin çıkmazını, programının ütopyacı karaketerini ortaya koyuyor. O bir yandan program edindiği demokrasinin gerçekleşme koşulunun sermaye iktidarının yıkılmasından, tekelci kapitalistlerin, büyük toprak sahiplerinin mülklerine, bankalara, büyük ticarete, ulaşıma el konulmasından geçtiğini söylüyor (ki, Türkiye gibi ülkelerde proletarya devrimi de ilk hamlede ancak bu ekonomik görevleri yerine getirebilir); diğer yandan ise, bu koşullarda ortaya çıkacak demokrasiden, orta burjuvazinin, bir sınıf olarak, denetimli de olsa yararlanması gerektiğini söyleyerek (Bu konuda, halkçı akımlar arasında, bazı farklılıklara rağmen, geneli, bu koşullarda gündeme gelen demokrasiden, bir bütün olarak burjuvazinin dıştalanmayacağında birleşiyor), proleter demokrasiyi inkar ediyor (Proleter demokrasi, proletarya ve diğer emekçiler için demokrasiyken, burjuvazi için diktatörlüktür), öz olarak burjuva demokrasisinin bir biçiminden başka bir şey olmayan küçükburjuva demokrasisinin savunuculuğunu yapıyor. Devrimci halkçı hareket sermaye iktidarının yıkılınası ve büyük mülkiyete, bankalara, büyük ticarete vb. el konulmasını savunarak devrimci bir konumda yer alıyor, sosyalist özlemlerini dile getiriyor; ama öte yandan, burjuvazinin bir kesimi ile iktidarı paylaşarak, gerici, sınıf işbirlikçisi bir konumda yer alıyor. Gericilik, savunduğu ekonomik önlemlerde, sermaye iktidarının yıkılması talebinde değil, sermaye iktidarının alternatifinin, proleleter demokrasi değil de, küçük-burjuva demokrasisi olduğunun savunulmasında somutlaşıyor. Lenin tam da bu görüşlerin gerici niteliğini eleştirirken şunları belirtiyordu:

"Sosyalistlerin anlamadıkları ve teorik miyopluklarını açıklayan burjuva önyargıların tutsağı kalmaları sonucunu veren, proleterya karşısındaki siyasal dönekliklerini oluşturan esas nokta kapitalist toplumda, bu toplumun temeli olan sınıf savaşımı azbuçuk ciddi bir biçimde gücünü artırır artırmaz, burjuva diktatörlüğü ile proletarya diktatörlüğü arasında hiçbir orta yol olmamasıdır. Tüm bilmem hangi üçüncü yol düşü, küçükburjuvaların gericibir sızlanmasıdır. Bütün gelişmiş ülkelerdeki burjuva demokrasisi ve işçi hareketinin yüzyılı aşkın bir gelişmesinin deneyi, özellikle son beş yılın deneyi bunun böyle olduğunu gösterir." (*)

Bu durum küçük-burjuvazinin sınıf konumuna, onun ikili karakterine uygundur. Fakat bu fikirler sosyalizm adına ileri sürüldüğüne göre, bu çelişkili tutum ilelebet süremez. Halkçı akımlar kaçınılmaz olarak içten içe saflaşacaktır. Bazı kesimler devrimci bir temelde kendini aşarak ütopyacı, gerici programı reddederek, sermaye iktidarına karşı proleter demokrasi programını benimseyecek, diğerleri ise, proletarya devrimi karşısında liberalizme, reformizme kayarak burjuva demokrasisinin, kapitalizmin savunuculuğuna soyunacaktır. Bugün TBKP ve SP'nin izlediği yol, işte bu ikinci yoldur.

Kapitalist bir ülkede, devrimin burjuvazinin iktidarını hedeflediği koşullarda küçük-burjuvazi bağımsız bir tutum geliştiremez, sonuna kadar devrimci konumunu koruyamaz. Sınıf savaşımının şiddetlendiği koşullarda kaçınılmaz olarak ya burjuvazinin destekçisi, ya da proletaryanın destekçisi konumuna geçecektir. Halkçı akımların küçük-burjuva demokrasisini, demokratik cumhuriyeti program edinmekle burjuva reformizmi ile kendi arasında ince bir sınır çizgisi olduğunu ortaya koymuş oluyor. Bu konumuyla halkçı hareket, bir ara akım özelliğini taşımaktadır. 12 Eylül sonrası halkçı hareketin evrimi, proleter demokrasinin program olarak benimsenmediği koşullarda bu hareketin reformizm yoluna evriminin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Örneğin, 12 Eylül sonrasında bazılarının, *"Türkiye'ye gerekli olan burjuva demokrasisidir"*, sosyal-demokrasi ile ayrılık amaçda değil, yöntemdedir demesi (TDKP); politik özgürlüklerin demokratik devrimin özü ve asıl gerekçesi ilan edilmesi (TKP/ML Hareketi); "burjuva liberal partiler"in 12 Eylül rejimine karşı savaşta düşman olmaktan çıkarılması, "eğer kendileri gelirse" "ortak mücadeleye varız" denmesi, faşizme karşı demokratik halk iktidarı programının ileri sürülmesinin "sekterlik" olarak görülmesi [TKP (B)]; Demirel'in, Ecevit'in, Erbakan ve Türkeş'in siyasi yasaklarının kaldırılmasına demokrasi anlayışının gereği olarak "evet" denmesi (Yeni Öncü) vb. bütün bunlar, demokrasinin program edinilmesinin sonuçları ve reformizme evrimde önemli kilometre taşlarıdır.

Halkçı akımlarla, Marksist-Leninistlerin temel ayrım noktası tek tek demokratik özgürlükler uğruna

(*) Lenin, *Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Tezler ve Rapor* (12. Tez)

savaşını sürdürmenin gerekli olup olmadığı değildir. Hiçbir zaman demokratik toplum yapısına kavuşmamış Türkiye'de politik özgürlükler uğruna savaşım büyük bir önem taşıyor. Ayrım noktası, demokratik özgürlüklerin, bu anlamda burjuva anlamda demokrasinin kendi başına program edinilip edilmeyeceğinde somutlaşıyor. Böyle bir programın kapitalist bir ülkede, burjuvazinin iktidarına karşı savunulup savunulmayacağında somutlaşıyor.

Halkçı akımlar, demokrasiyi (küçük-burjuva demokrasisi de olsa, bu demokrasi burjuva demokrasinin bir biçiminden başka bir şey değildir), politik özgürlükleri program edinirken, komünistler proleter demokrasiyi program ediniyor, tek tek politik özgürlükleri bu programa bağlı, proleter demokrasi savaşımının yan ürünü olarak ortaya çıkacak acil politik reform talepleri olarak ele alıyor, ona uygun taktikler benimsiyor.

Biz derhal basın, toplantı ve gösteri özgürlüğünü, Kürt ulusuna ayrılma hakkını talep ediyoruz. Bu taleplerin kendi başına program edinilmesine karşı çıkıyoruz. Bu taleplerin program edinilmesinin kaçınılmaz olarak, şu veya bu düzeyde burjuva reformizmine kapı aralayacağını söylüyoruz. Çünkü, bu talepler, pratikte gerçekleşme olasılığından bağımsız olarak, burjuva düzen koşullarında da teoride ve pratikte gerçekleşebilir şeylerdir. Bunları kazanmak devrim sorunudur, iktidar sorunudur demenin, genelde bu perspektife bağlı kalmanın, belli koşullarda burjuva reformizmine kaymamanın garantisi olmadığı, devrimci hareketin deneyleriyle ortaya çıkmıştır. Politik özgürlüklerin program edinilmesi, burjuva devletin bir biçimine karşı bir başka biçiminin program edinilmesi, bu anlamda da düzen içi bir alternatifin program edinilmesi anlamına gelir.

Halkçı akımların düşündüğünün aksine, proleter demokrasinin program edinilmesi, politik özgürlükler uğruna savaşımı zayıflatmaz. Politik özgürlük savaşımının daha güçlü bir temelde verilmesi sonucunu doğurur. Çünkü, Türkiye'de siyasal gericiliğin temsilcisi ve savunucusu, iktidardaki burjuvazidir. Burjuva iktidarın anti-tezi ise, burjuva devletin bir başka biçimi değil, proleterya iktidarı, proleter demokrasidir.

Kapitalizm koşullarında, politik özgürlükler program edinilmeden de, proleter demokrasi programına bağlanarak da çözümlenebilir. Politik özgürlüklerin devrimci bir temelde kazanılmasının iki yolu vardır.

Birinci yol, sermayenin politik baskısından zarar gören sınıf ve tabakaların sermaye iktidarına karşı savaşımı burjuva iktidarı gerileterek, politik özgürlükleri tanımak zorunda bırakabilir; ya da, ezilen sınıfların savaşımı ile burjuva kamp arasındaki çelişkiler belli bir noktada çakışarak faşist diktatörlüğün bir biçim olarak çözülmesine, bu ise politik özgürlüklerin şu veya bu ölçüde gerçekleşmesine yolaçabilir.

İkinci yol ise, bir devrimci durumun, henüz devrim zafere ulaşmadan fiilen politik özgürlükleri bir gerçek haline getirmesi, silahlı işçi ve emekçilerin gücüne dayanan politik özgürlükler ortamının yaratılmasıdır.

Görüldüğü gibi, her iki yol da, politik özgürlüklerin, program edinilmeden de kazanılabileceği anlamına gelir. Daha ötesi, birinci yolun gerçekleşmesi durumunda halkçı akımların demokrasi programının, kapitalizm koşullarında, sermaye iktidarının varlığı koşullarına işlevini yitirmesi anlamına gelir. Bu anlamda da, demokrasiyi program edinmenin sonuçta düzeniçi bir alternatif olduğu anlamına gelir. İkinci yolun gerçekleşmesi ise, politik özgürlükleri kazanmak için, hiç de onu program edinmenin gerekli olmadığını, her devrimin, bu arada proletarya devriminin de ilerlerken bu sorunu çözeceğini gösterir. İşte tam da bu noktada, halkçı akımlar, program edinilmeyecek talepleri program edinerek reformizmle arasında köprü kurulmasına neden oluyor, burjuva reformizmine kapı aralıyor. Diğer yandan ise, proletaryanın burjuvaziye karşı iktidar hedefini karartıyor, burjuva demokratizminin yoluna sokuyor. Dünya devrimci hareketinin ve Türkiye devrimci hareketinin deneyi, kapitalist bir ülkede, demokrasi program edinilerek bağımsız bir hareket geliştirilemeyeceğini kanıtlıyor. Halkçı akımlar mevcut konumlarıyla ikili bir rol oynuyorlar; demokrasiyi program edinerek burjuva reformizmine, sermaye iktidarına karşı savaşım sürdürerek de proletarya devrimine hizmet ediyorlar.

Halkçı hareketin anlayamadığı bir diğer nokta da, politik özgürlükler uğruna savaşımın, sadece görece geri ülkelerde, emperyalizme bağımlı ülkelerde değil, ileri kapitalist, emperyalist ülkelerde de önemli bir görev olduğu gerçeğidir.

Tekelci aşamada burjuvazi siyasal demokrasiden siyasal gericiliğe kaymıştır. Tekelci kapitalizm, çağımızda politik özgürlükleri ortadan kaldırma eğilimindedir. Emperyalist gericilik, tekellerin baskısı, ileri kapitalist ülkelerde de demokratik bir muhalefetin doğmasına neden olur. Demokratik muhalefet hem varolan özgürlüklerin ortadan kaldırılmasına engel olma savaşımı içinde, hem de

yeni haklar kazanma savaşımı içinde ciddi bir muhalefet akımı olarak ortaya çıkar. Örneğin, bugün Avrupa'da ortaya çıkan yeşiller, anti-şovenist, anti-militarist gruplar demokratik muhalefetin gücünü gösteriyor. Bu durum hiç de demokrasinin bu ülkelerde program edinilmesini, demokratik taleplerin proletarya devrimi programına bağlanmamasını gerektirmiyor. Daha da ötesi, tarihte de görüldüğü gibi, bu ülkelerde faşist diktatörlüklerin kurulması, uzun süreli de olsa politik özgürlüklerin ortadan kaldırılması, bu ülkelerde komünistlerin demokratik devrim stratejisini benimsemelerini, demokrasiyi program edinmelerini gerektirmedi; sadece özel taktik görevlerin belirlenmesi sonucunu doğurdu.

Sermaye iktidarının varlığı koşullarında, bir Marksist için önemli olan, demokrasi savaşımında iki karşıt uçtan birine düşmemektir. Karşıt uçlardan biri, kapitalizm koşullarında demokrasi savaşının küçümsenmesi, yok sayılması; ikincisi ise, sermaye iktidarına karşı savaşta, demokratik taleplerin stratejik program olarak benimsenmesidir. Birinci aşırı uca düşmek politik savaşımda sekterliğe, tek düzeliğe, atıllığa neden olurken, ikincisi burjuva reformizmi yoluna sapmak olur. Sosyalist hareket, birinci aşırı uçtan, her koşul altında demokratik taleplerin kararlı savunucusu olarak davranarak, demokratik özlem ve kurumları sosyalizm savaşımına seferber ederek kaçınabilir. *"Demokrasi sorununun Marksist çözümü -diyor Lenin-, proletaryanın, burjuvazinin devrilmesini, kendi zaferini hazırlamak üzere, bütün demokratik kurumları ve bütün özlemleri, kendi sınıf savaşımında seferber etmesidir."* (*)

Sosyalist hareket, ikinci aşırı uçtan ise, burjuvazinin iktidarına karşı sosyalist devrim, proleter demokrasi programını benimseyerek, bütün demokratik görevleri bu programa bağlı kılarak kaçınabilir.

Halkçı akımlar, birinci aşırı uçtan kaçayım derken, demokratik özlem ve kurumların önemini abartıyor, demokratik görevleri program ediniyor, sosyalizm görevlerini geleceğin sorunu olarak erteliyor, yani ikinci aşırı uca kayıyor.

Lenin, sermaye iktidarının egemen olduğu koşullarda, genel olarak demokrasi uğruna savaşımla, sosyalist devrim için savaşımın nasıl birleştirileceği konusunda şunları belirtiyor:

*" İnsan demokrasi için mücadele ile sosyalist devrim için mücadelenin, birincisini ikincisine **bağımlı kılarak, nasıl birleştirileceğini** bilmelidir. Bütün güçlük burada yatıyor; meselenin bütün özü buradadır.*

"..."

*"Ama ben derim ki: **esas** şeyi (sosyalist devrimi) gözden kaçırma; birinci sıraya onu koy (Junius bunu yapamadı); bütün demokratik talepleri koy ama bunları sosyalist devrime bağımlı kıl, onunla uyum içinde düzenle (Radek+Buharin akılsızca bu taleplerden **birini** kaldırıyorlar), ve esas şey için mücadelenin, kısmi bir şey için mücadeleyle başlamış olsa bile alevlenebileceğini akılda tut. Kanımca, meselenin sadece bu şekilde anlaşılması doğrudur."* (*)

Küçük-burjuva halkçı akımların karanlıkta bıraktığı diğer önemli bir nokta da, politik özgürlükleri savunmanın gerekçesidir. Komünistler için politik özgürlükler uğruna savaşım, şu veya bu sınıfın bunları talep etmesinden, onunla ittifak kurmanın gereğinden gelmiyor. Bu talepler her şeyden önce proletaryanın talepleridir. Proletarya demokratik talepleri, sosyalizm savaşımını daha iyi koşullarda vermek amacıyla öne sürüyor. Fakat, proletarya bu taleplerin savunusunda yalnız değildir; kırın ve kentin diğer emekçileri de, sermayenin baskısına uğrayan sınıf ve tabakalar da politik özgürlükler için savaşım sürdürüyor. Bu koşullarda proletarya demokratik taleplerin kararlı savunucusu olarak iki görevi birarada, aynı zamanda yerine getirmiş oluyor. Birincisi, savaşımını daha iyi koşullarda sürdürmek amacı ile politik özgürlükleri savunarak; ikincisi, kararlı tutumuyla, politik özgürlükler uğruna savaşım sürdüren diğer sınıf ve tabakaları, sermaye iktidarına karşı savaşımda müttefik olarak peşinden sürükleyerek. Halkçı akımlarımız ise, demokrasiyi program edinmezsek, küçük-burjuvaziyle ittifak kuramayız gerekçesine sarılarak, küçük-burjuvazi için programın geriye çekilmesini savunuyorlar. Böylece, proletarya hareketini küçük-burjuva demokratik hareketin yedeği konumuna çekmeye çalışıyorlar.

Halkçı akımlar, sadece, sermaye iktidarına karşı küçük-burjuva demokrasisini program edinmekle, proletarya devrimi karşısında gerici bir rol oynamakla kalmıyor, aynı zamanda, bağımsız proletarya hareketinin varlığı koşullarında ütopyadan başka bir şey olmayacak amaçlar uğruna da savaşını sürdürüyor.

Söyledik, tekrarlıyoruz: Türkiye orta derecede ge-

(*) *Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm*, s.24, Sol Yayınları

(*) İ.*Armand'a Mektup, Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm*, s.109-110, Koral Yayınları

lişmiş kapitalist bir ülkedir. Bu koşullarda gerçekleşecek toplumsal devrim nesnel zorunluluklar nedeniyle ancak bir sosyalist devrim olur.

Türkiye yıllardır burjuvazinin iktidarda olduğu bir ülkedir. Gerçek bir politik devrim, ancak bu koşullarda proletaryayı iktidara getirebilir. Proletaryanın iktidara gelmesini tek şey engeller; o da, sosyalizm adına hareket eden halkçı akımların, Rusya'nın Menşevik ve sosyalist-devrimcilerinin yaptığı gibi, küçük-burjuva demokrasisinin savunuculuğunu yaparak, devrimi yarı yolda bırakarak, burjuvazinin kuyruğuna proletarya hareketini takarak olabilir.

Bağımsız proletarya hareketinin varlığı, proletaryanın burjuva ve küçük-burjuva sınıfının hegemonyasından kurtularak kendi sınıf çıkarları doğrultusunda savaşıma katılması anlamına gelir.

Yukarıdaki nesnel koşullarla öznel koşullar birleştiği durumda, gelişecek devrim proletaryanın iktidara gelmesi sonucunu doğuracak, halkçı hareketin küçük burjuva demokratik programını bir ütopya olarak tarihin çöplüğüne atacaktır.

Nesnel koşullar şu veya bu partinin, sınıfın iradesinden bağımsız olarak varolduğuna göre, asıl sorun öznel koşulların yaratılmasında düğümlenmektedir. İşte tam da bu koşullarda, halkçı akımlar proletaryanın kendi devrimini yapacak güçte olmadığını, önce demokratik devrim aşamasından geçmesi gerektiğini, devrimde burjuvazinin bir kesimiyle beraber yürümeyi göze alması gerektiğini vb. söyleyerek, proletaryanın gücüne güvensizlik yayıyorlar, gelişecek devrimde proletaryaya göre küçük-burjuvaziye daha fazla şans tamyorlar, sözün özü bağımsız bir proletarya hareketinin oluşturulması çabaları karşısında demokrasi barikatını kurarak gerici bir rol oynuyorlar. Komünistler ise, bütün enerji ve dikkatlerini bağımsız bir proletarya hareketinin yaratılmasına vererek, proletarya devriminin öznel koşullarını yaratmak için çabalıyorlar. Ayrım noktamız bu kadar net ve kesindir. Bu bakımdan demokrasiyi program edinen halkçı harekete karşı verilecek ideolojik savaşım, bağımsız proletarya hareketini yaratma çabasının ayrılmaz bir parçasını oluşturuyor.

Aldatıcı ve oyalayıcı...

(Baştarafı s.5'te)

da işçilere çağrı yapmak değildir. Tam tersine, burjuva reformist umutlarla düzen partilerinin ardından giden işçileri, kendi öz davaları olan emek ve sermaye savaşından galip çıkmaları için birleşmeye ve mücadele etmeye çağırmaktır. Bugün için, işçilerin öne çıkan insanca çalışma ve yaşama istemlerini tersyüz edip, onları burjuva partilerinin peşine takmaya çalışan sendikalar, çok doğal olarak kendi çıkarları için, işçileri patronlara satabilirler. NETAŞ'ta yaşananlar tüm olumlu ve olumsuz yönleriyle birlikte hatırlardadır. 90 gün boyunca sendikalarından aldıkları 20 bin lirayla grevlerini başarıyla sürdürebilen işçilerin çalıştığı Netaş'ta Otomobil-İş'in yetkisinin düşmesi, sadece patronların saldırısıyla ifade edilebilir mi?

Aslolan, işçilerin kendi davalarına sahip çıkmalarıdır. Kendi partisini kurması ve güçlendirmesidir. Sendikaları, partinin politikasını izleyen kitle örgütleri haline getirmek için çalışmaktır. İleri işçileri ve komünistleri bu acil görevler beklemektedir.

Kahrolsun MESS'in baskı ve sömürü politikası!

Kahrolsun sermayenin faşist diktatörlüğü!

Yaşasın işçilerin birlik ve mücadelesi!

M.TAŞÇI
24.9.1988
İSTANBUL

Gorbaçov reformları...

(Baştarafı s.31'de)

sert tepkilere rağmen patlama Walesa aracılığı ile dizginlenebildi. Walesa'ya yapılan vaadler nelerdir? Rejimin bundan sonra direk muhatabısın! Aranan zaten budur. Adam Mişnik, Bogdan Lis gibi Dayanışma Sendikasının ideologları siyasi bir güç oluşturma peşindeydiler, ustaca istismar ettikleri işçi edebiyatı işin aracı, işçi sınıfı ise kaldıracı işlevini görüyor.

İlerde bir emniyet subabı rolünü oynayacak Dayamşma Sendikası şahsındaki örgütlü siyasi güce yasal bir statü sağlanmasıyla Polonya glasnostunun eksiği tamamlanmış olacaktır. Fakat şimdilik Walesa'nın sözcülüğünü bu siyasi güç Batı modeli çoğulcu bir burjuva demokrasisi özlüyor. Bu özlem Gorbaçov'unnihai perspektifi ile çelişmeyen bir hedeftir. Ve bir kez daha Polonya deneme tahtası olarak kullanılmaya adaydır.

Marksizm ve revizyonizm

V.İ.Lenin

EĞER geometrik aksiyomlar insan çıkarlarını etkiliyorsa, bunları da çürütmek için, bazı girişimler yapılacağına kuşku yoktur diye ünlü bir söz vardır. Doğa bilimlerinin teorileri ile çatışma halinde olan, tanrı bilimin eski önyargıları, en azgın karşı koyuşları harekete geçirmiştir ve hala da geçirmektedir. Onun için, modern toplumdaki gelişkin sınıfı aydınlatmak ve örgütlemek için ona doğrudan hizmet eden, bu sınıfın görevlerini belirten ve mevcut sistemin yerini yeni bir düzenin (ekonomik gelişmenin yardımıyla) kaçınılmaz olarak alacağını gösteren Marksist öğretinin - bu öğretinin yaşam çizgisinde ileri attığı her adımda mücadele vermek zorunda kaldığına şaşmamak gerek.

Söylemeye gerek yok ki, bu, mülk sahibi sınıfların yükselen kuşaklarını sersemletmek için, onu iç ve dış düşmanlara karşı "hazırlamak" için, resmi profesörler tarafından, resmi olarak öğretilen burjuva bilimi ve felsefesi için geçerlidir. Bu bilim, Marksizmi, onun reddedilmiş ve yıkılmış olduğunu söyleyerek duymazlıktan gelecektir. Marks, aynı zevkle, hem, sosyalizmi reddederek bir ünvan yapmak isteyen genç bilim adamları, ve hem de her türden defteri dürülmüş "sistemler"in geleneğini koruyan köhneleşmiş ihtiyarların saldırısına uğradı. Marksizmin ilerlemesi, işçi sınıfı arasında bu düşüncelerin yaygınlaşması ve benimsenmesi gerçeği, her zaman resmi bilim tarafından her "imha edilişinde" daha güçlü, daha sağlam ve daha dinç hale gelen Marksizme bu burjuva saldırıların hızını ve yoğunluğunu kaçınılmaz olarak artırmaktadır.

Ama işçi sınıfının mücadelesi ile bağıntılı öğretiler arasında bile, ve esas olarak proletarya arasındaki akımda, Marksizm, durumunu hiç de birdenbire güçlendirmedi. Varoluşunun ilk yarım yüzyılında (1840'lardan sonra) Marksizm, temel olarak kendine düşman olan teorilerle savaşmakla uğraştı. Kırkların başlarında Marks ve Engels, dünya görüşleri felsefi idealizm olan radikal genç-hegelciler ile hesaplaştılar. Kırkların sonlarında mücadele, Prudonculuğa karşı, iktisati öğreti alanında başladı. Elliler, fırtınalı 1848 yılında, ortaya çıkan partiler ve öğretilerin eleştirisiyle bu mücadelenin tamamlandığına tanık oldu. Altmışlarda mücadele, genel teori alanından, doğrudan emek hareketine daha yakın olan alana kaydı: Bakuninciliğin Enternasyonelden çıkarılmasına. Yetmişlerin başlarında, Almanya'da sahne kısa bir süre için Prudoncu Mühlberger tarafından ve yetmişlerin sonunda ise olgucu Dühring tarafından işgal edilmişti. Ama her ikisinin etkisi de proletarya üzerinde daha o sırada tamamen önemsizdi. Marksizm, daha o dönemde, emekçi hareket içindeki öteki bütün ideolojiler üzerinde tartışmasız bir zafer kazanmıştı.

Doksanlara doğru bu zafer ana çizgileriyle tamamlanmıştı. Prudoncu geleneklerin kendine hepsinden çok zemin bulduğu Latin ülkelerinde bile, işçi partileri, programlarını ve taktiklerini Marksist temeller üzerine kurdular. Emek hareketinin -dönemsel uluslararası kongreler biçiminde yeniden canlanan- uluslararası örgütü, ta başından beri, ve hemen hemen hiç mücadele olmadan, Marksist görüşün bütün temellerini benimsemişti. Ama Marksizm, kendine düşman azçok bir bütünlük taşıyan öğretileri safdışı bıraktıktan sonra, bu öğretilerde ifadesini bulan eğilimler başka kanallar aramaya başladılar. Mücadelenin biçimleri ve amaçları değişti, ama mücadele sürdü. Ve Marksizm varoluşunun ikinci yarım yüzyılında (doksanlarda), Marksizmin kendi içinde, Marksizme düşman bir eğilimle mücadele etmeye başladı.

Bernstein, bir zamanların bu ortodoks Marksisti, en gürültülü bir biçimde ve Marks'ı en maksatlı değişikliklerle ifade ederek, Marks'ın revizyonu ile, revizyonizm ile ortaya çıkıp bu eğilime kendi adını verdi. Rusya'da bile -ülkenin ekonomik geriliği ve serfliğin izlerinin ağırlığı altında olan köylü nüfusun çoğunlukta olması nedeniyle- Marksist olmayan sosyalizm, doğal olarak hepsinden daha uzun süre yerini korumakta ve gözlerimizin önünde revizyonizme dönüşmektedir. Hem tarım sorununda (bütün toprağın belediyelere geçmesi programı) ve hem de program ve taktiklerin genel sorunlarında, bizim sosyal-narodnikler, kendine özgü bir bütünlüğe sahip ve Marksizme temelden düşman olan eski sistemlerinin can çekişen ve modası geçmiş kalıntıları yerine giderek daha çok Marks'a getirdikleri "değişiklikleri" koyuyorlar.

Marks-öncesi sosyalizm yenilmiştir. Artık mücadeleyi kendi bağımsız tabanı üzeride yürütmüyor, Marksizmin genel tabanı üzerinde, revizyonizm olarak yürütüyor. Öyleyse, gelin revizyonizmin ideolojik içeriğini inceleyelim.

Felsefe alanında revizyonizm, burjuva profesörce "bilim"in dümen suyunu izledi. Profesörler "Kant'a geri" döndüler -ve revizyonizm yeni-Kantçıların kuyruğuna takıldı. Felsefi materyalizme karşı papazların bin kez mırıldandıkları yavan sözleri profesörler yinelediler -ve revizyonistler, hoşgörüyle gülümseyerek (en son *Handbuch*'un ardından sözcük sözcük), materyalizmin uzun süre önce "çürütülmüş" olduğunu geveleldiler. Profesörler, Hegel'e bir "ölü köpek" gibi davrandılar, kendileri idealizmi, öyle ki, Hegel'inkinden bin kez daha küçük ve bayağı olan bir idealizmi öğütlerlerken, diyalektiğe horgörü ile omuz silktiler- ve revizyonistler de onların ardından "ustalıklı" (ve devrimci) diyalektiğin yerine "basit" (ve sakin) "evrim"i koyarak, bilimin felsefi bayağılaştırılmasının bataklığında debelendiler. Profesörler, kendi idealist ve kendi "eleştirel" sistemlerini egemen ortaçağ "felsefesi"ne (yani tanrıbilime) uydurarak resmi ücretlerini hakediyorlardı - revizyonistler de, dini modern devlete bağıntılı değil de, gelişkin sınıfın partisiyle ilgili bir "özel iş" yapmaya çalışarak onları yakından izliyorlardı.

Marks'ta böylesine "değişmler"in sınıf terimleri içinde gerçekten ne anlama geldiğini belirlemeye gerek yok: bu apaçık ortadadır. Şunu belirtmekle yetinelim ki, uluslararası sosyal-demokrat hareket içinde, tutarlı diyalektik materyalizm açısından, revizyonistlerin akılalmaz yavanlıklarını eleştiren tek Marksist Plehanov olmuştur. Plehanov'un taktiksel oportünizminin bir eleştirisi maskesi altında, eski ve gerici felsefi saçmalıkları sokuşturmak için, günümüzde çok büyük yanlışlıkta girişimler yapılmakta olduğundan bunun üzerine önemle durulmalıdır.

Ekonomi politiğe gelince, revizyonistlerin bu alandaki "değişikliklerinin" çok daha kapsamlı ve ayrıntılı olduğunu, her şeyden önce belirtmek gerek; "ekonomik gelişmenin yeni verileri" ile kamuyounu etkilemek için girişimler olmuştur. Büyük üretimin küçük üretimin yerini almasının ve yoğunlaşmanın, tarımda hiç olmazken, ticarette ve sanayide çok yavaş olduğu söylenmiştir. Bunalımların şimdi çok daha seyrek ve çok daha zayıf olduğu tröst ve kartellerin, belki de, sermayeyi bunları tümüyle safdışı edebilecek duruma getireceği söylenmiştir. Sınıf düşmanlıkları eğiliminin giderek daha yumuşaması ve daha az keskinleşmesi nedeniyle, kapitalizmin "çöküşe" yöneldiği "teorisi"nin anlamını yitirdiği söylenmiştir. Son olarak Marks'ın değer teorisinin de Böhm-Bawerk'e uygun olarak düzeltilmesinin yanlış olamayacağı söylenmiştir.

Bu sorunlar üzerine revizyonistlerle mücadele gibi uluslararası sosyalizmin teorik düşüncesinde Engels'in Dühring ile yirmi yıl önce yapmış olduğu tartışmanın getirdiği kadar verimli bir canlanma ile sonuçlandı. Revizyonistlerin tezleri, gerçeklerin ve rakamların yardımıyla tahlil edildi. Revizyonistlerin sistemli olarak modern küçük üretimin görünümünü pembeye boyadıkları tanıtlandı. Büyük *üretimin*, küçük üretime olan teknik ve ticari üstünlüğünün yalnızca sanayide değil tarımda da olduğu, reddedilmez gerçeklerle tanıtlandı. Ama meta üretimi, tarımda çok daha az gelişmiştir, ve modern istatistikçiler ve iktisatçılar, bir kural olarak, dünya ekonomisi içerisinde *değişim* sürecine tarımın gelişen bir biçimde sokulduğunu gösteren, tarımdaki özel kolların (kimi zamanda işletmelerin bile) seçilmesinde pek usta değildirler. Küçük üretim, gıdanın durmadan kötüleşmesiyle, kronik açlıkla, işgününün uzatılmasıyla, hayvanların niteliğinin ve bakımının kötüleşmesiyle, tek sözcükle, el zanaatları üretiminin kapitalist imalatçılığı karşısında varlığını sürdürmek için dayandığı yöntemler ile doğal ekonominin yıkıntıları üzerinde varlığını sürdürmektedir. Bilim ve teknolojideki her ilerleme, kaçınılmaz ve aralıksız olarak, kapitalist toplumdaki küçük üretimin temellerini çökertmektedir; ve bu sürecin bütün biçimleriyle, çoğu zaman karmaşık ve çapraşık biçimleriyle araştırılması, küçük üreticinin toprağını kapitalizm altında korumasının olanaksızlığını, ve köylünün proletarya görüşünü benimsemesinin zorunluluğunu göstermek, sosyalist ekonomi politiğin görevidir. Bu sorun üzerinde, tek yanlı seçilen gerçeklere dayanan ve kapitalist sistemi bir bütün olarak dayanak almadan yapılan yüzeysel genellemelerle, revizyonistler, bilimsel anlamda günah işlemişlerdir. Siyasal açıdan, isteyerek ya da istemeyerek, köylüleri devrimci proletaryanın görüşlerini benimsemeye yöneltmek yerine onları küçük mülk sahibinin tutumunu (yani burjuvazinin tutumunu) benimsemeye, kaçınılmaz olarak çağırmaları ve yöneltmeleri gerçeğiyle günaha girmişlerdir.

Revizyonizmin durumu, bunalım teorisi ve çöküş teorisi yönlerinden daha da kötüydü. Yalnızca kısa bir süre için ve yalnızca en kısa görüşlüler, bir kaç yılın sanayi patlaması ve refahın etkisi altında Marks'ın teorisinin temellerinin yeniden biçimlendi-

rilmesini düşünebilirdi. Gerçekler, revizyonistlere, bunalımların geçmişin bir şeyi olmadığını çabucak gösterdi: refahı bir bunalım izlemekteydi. Her bunalımın biçimi, sırası ve görünümü değişmiştir, ama bunalım, kapitalist sistemin kaçınılmaz bir unsuru olarak kalmıştır. Karteller ve tröstler, üretimi birleştirirlerken, aynı zamanda da, ve herkesçe açık bir yolda, üretimin anarşisini, proletaryanın varlığının güvensizliğini ve sermayenin baskısını ağırlaştırmış, bundan ötürü de sınıf düşmanlıklarını eşi görülmedik bir ölçüde yoğunlaştırmıştır. Kapitalizmin bir yıkıma doğru gidişi -hem tek tek siyasal ve ekonomik bunalımlar ve hem de kapitalist sistemin bütününün tamamen yıkılması anlamında- tam da yeni dev tekeller tarafından özellikle açık ve özellikle geniş boyutlu bir hale getirilmiştir. Amerika'daki en son mali bunalım ve bütün Avrupa'yı kapsayan işsizliğin görülmedik bir biçimde artışı, birçok belirtisi görülen yeni bir bunalımın kapıyı çalmakta olması bir yana- bütün bunlar, revizyonistlerin son "teori"lerinin, anlaşılan revizyonistlerin bir çoğu da dahil olmak üzere, herkesçe unutulmasına neden olmuştur. Ama aydınların işçi sınıfına vermiş olduğu bu kaypaklık dersi unutulmamalıdır.

Değer teorisine gelince, *á la Böhm-Bawerk* belli belirsiz anıştırma ve görüşler dışında, revizyonistlerin tek bir şey katmamış oldukları ve bu yüzden de bilimsel düşüncenin gelişiminde hiçbir iz bırakmamış oldukları söylenebilir ancak.

Siyasal alanda revizyonizm, Marksizmin temelini, yani sınıf mücadelesi öğretisini değiştirmeye gerçekten çalıştı. Siyasal özgürlük, demokrasi ve genel oy hakkının sınıf mücadelesi tabanını ortadan kaldırdığı, *Komünist Manifesto*'nun işçilerin vatanı yoktur eski önermesini geçersiz kıldığı söylendi bize. Onun için, dediler, demokraside "çoğunluğun iradesi" üstün geldiğine göre, ne devlete sınıf egemenliğinin bir organı olarak bakmak gerek, ne de gericilere karşı, ilerici, sosyal-reformcu burjuvaziyle ittifak kurmayı reddetmek gerek.

Revizyonistlerin bu iddialarının oldukça iyi dengelenmiş bir görüşler sistemine, yani eski ve ünlü liberal burjuva görüşlere vardığı tartışılamaz. Liberaller, her zaman burjuva parlamentarizminin, oy hakkı ve ülkenin yönetimine katılma hakkı hiç bir ayrım olmaksızın bütün yurttaşlarca paylaşıldığına göre, sınıfları ve sınıf bölünmelerini ortadan kaldırdığını söyleyegelmişlerdir. 19.yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'nın tüm tarihi, ve 20.yüzyılın başlarında Rus devriminin tüm tarihi, böylesine görüşlerin ne denli saçma olduğunu açıkça göstermektedir. İktisadi ayrılıklar, "demokratik" kapitalizmin özgürlüğü altında hafiflememiş tersine ağırlaşmış ve yeğinleşmiştir. Parlamentarizm, en demokratik cumhuriyetlerin bile sınıf baskısının organı olmak doğal özelliğini gidermez, tersine gözler önüne serer. Parlamentarizm, daha önceden siyasal olaylara aktif olarak katılanlara kıyasla çok daha geniş halk yığınlarının aydınlatılması ve örgütlendirilmesine yardım ederek, bunalımları ve siyasal devrimleri önlemez, tersine bu tür devrimler sırasında iç savaşı en yüksek yeğinliğine ulaştırır. 1871 baharında Paris'teki olaylar ve 1905 kışındaki Rusya'daki olaylar, bu yeğinleşmenin nasıl kaçınılmaz olarak meydana geldiğini, olabildiği kadar açıklıkla göstermiştir. Fransız burjuvazisi bir an bile duraksamadan, tüm ulusun düşmanı ile, ülkeyi yakıp yıkan düşman ordusuyla proletarya hareketini ezmek için işbirliği yapmıştır. Parlamentarizm ve burjuva demokrasisinin önüne geçilmez iç diyalektiğini -ki bu, yığınsal şiddetle, tartışmada eskisinden çok dahakesin bir sonuca yolaçar- anlamayan bir kimsenin bu parlamentarizm temeli üzerinde, ilke olarak tutarlılık içinde bir propaganda ve ajitasyon yürütmeye, işçi sınıfı yığınlarını böylesine "tartışmalara" başarıyla katılmaya gerçekten hazırlamaya gücü hiçbir zaman yetmeyecektir. Batıda sosyal-reformcu liberallerle ve Rus devriminde liberal reformcularla (Kadetler) ittifak, anlaşma ve cephe kurma deneyimi inandırıcı bir biçimde göstermiştir ki, bu anlaşmalar, savaşçıları, hemen hiç savaş yeteneği olmayan ve en sallantılı ve en hain unsurlarla biraraya getirerek, yığınların bilincini sadece körletiyor, yani onların mücadelelerinin gerçek önemini güçlendirmiyor, tersine zayıflatıyor. Fransa'da Millerandcılık -revizyonist siyasal taktikleri yaygın, gerçekten ulusal ölçülerde uygulamada en büyük deney- bütün dünya proletaryasınca hiçbir zaman unutulmayacak olan, revizyonizmin pratik bir değerlendirmesini sağlamıştır.

Revizyonizmin ekonomik ve siyasal eğilimlerinin doğal bir tamamlayıcısı da sosyalist hareketin nihai amacına ilişkin tutumudur. "Hareket her şeydir, nihai amaç hiçbir şey"- Bernstein'ın bu beylik lafı, revizyonizmin özünü, pek çok uzun incelemelerden çok daha iyi açıklamaktadır. Durumdan duruma, tutumunu belirlemek, kendini günlük olaylara ve küçük politikanın kesinti ve değişmelerine uyarlamak, proletaryanın birincil çıkarlarını ve tüm kapitalist sistemin, tüm kapitalist evrimin özelliklerini unutmak, bu birincil çıkarları, anın gerçek ya da varsayılan avantajları uğruna feda etmek- revizyo-

nizm politikası budur. Ve bu politikanın gerçek niteliğinden açıkça çıkan sonuç, onun sayısız biçim değişikliği göstermesi, ve her azçok "yeni" sorunun, olayların her azçok beklenmedik ve önceden kestirilemeyen değişiminin, gelişimin temel çizgisini çok az bir ölçüde ve çok kısa bir süre için değiştirse bile, her zaman kaçınılmaz olarak şu ya da bu revizyonizm çeşidinin ortaya çıkmasına yol açacağıdır.

Revizyonizmin kaçınılmazlığı, onun modern toplumdaki sınıfsal kökleriyle belirlenir. Revizyonizm uluslararası bir olgudur. Birazcık bilgisi olan ve düşünebilen hiçbir sosyalist, Almanya'da ortadokslarla Bernsteincılar arasındaki, Fransa'da Guesdcilerle Joreciler (ve şimdi özellikle Brusçular) arasındaki, Büyük Britanya'da Sosyal-Demokrat Federasyon ile Bağımsız İşçi Partisi arasındaki, Belçika'da Brouckire ve Vandervelde arasındaki, İtalya'da bütünleşiçilerle reformcular arasındaki, Rusya'da Bolşevikler ile Menşevikler arasındaki ilişkinin bütün bu ülkelerin bugünkü durumda ulusal koşulların ve tarihsel etmenlerin çok büyük çeşitliliğine karşın, her yerde özünde aynı olduğundan en küçük bir kuşku duyamaz. Gerçekte, bugünkü uluslararası sosyalist hareket içerisindeki "bölünme", dünyanın bütün çeşitli ülkelerinde şimdi **aynı** doğrultuda ilerliyor, bu, çeşitli ülkelerdeki türdeş olmayan eğilimlerin bir tek uluslararası hareket içerisinde mücadele verdiği otuz, kırk yıl öncesiyle karşılaştırıldığında çok büyük bir ilerlemenin olduğunu tanıtlamaktadır. Ve "devrimci sendikalizm" olarak Latin ülkelerinde biçimlenen "soldan revizyonizm" de, Marksizmi "düzelterek" kendini ona uyarlıyor: İtalya'da Labriola ve Fransa'da Lagardelle, sık sık yanlış anlaşılan Marks'ın yerine, doğru anlaşılan Marks'a başvuruyorlar.

Burada biz **bu** revizyonizmin henüz oportünist revizyonizmle aynı ölçüde gelişmekten epeyce uzak olan ideolojik içeriğini tahlil etmek için duramayız; daha uluslararası hale gelmemiştir, daha hiçbir ülkedeki bir sosyalist parti ile hiçbir büyük savaşın pratiğinin deneyiminden geçmemiştir. Bu yüzden biz yukarıda anlatılan "sağdan revizyonizmin" üzerinde duracağız.

Kapitalist toplumda onun kaçınılmazlığı nerede yatar? Niçin o ulusal özelliklerdeki ve kapitalist gelişmenin derecesindeki farklılıklardan daha derindir? Çünkü her kapitalist ülkede proletarya ile yanyana, her zaman küçük-burjuvazinin geniş tabakaları, küçük mülk sahipleri bulunmaktadır. Kapitalizm küçük üretimden çıkmıştır ve çıkmaktadır. Bir sürü yeni "orta tabakalar" kapitalizm tarafından (fabrikalara eklentiler, evde çalışma, bisiklet ve otomobil sanayileri gibi büyük sanayilerin gereksinmelerini karşılamak için bütün ülkeye dağılmış küçük işlikler vb.) kaçınılmaz olarak tekrar tekrar ortaya çıkarılmaktadır. Bu yeni küçük üreticiler, aynı kaçınılmazlıkla yeniden proletaryanın saflarına atılmaktadır. Küçük-burjuva dünya görüşünün geniş işçi partilerinin saflarında tekrar tekrar boy göstermesi, pek doğaldır. Bunun böyle olduğu ve proletarya devriminde ortaya çıkacak olan yazgının değişmesine dek de böyle olacağı çok doğaldır. Çünkü böyle bir devrimin doğması için nüfusun çoğunluğunun "tümden" proleterleşmesi gerektiğinin esas olduğunu düşünmek büyük bir yanlış olur. Bizim şimdi, yalnızca ideoloji alanında sık sık karşılaşmakta olduğumuz şey, yani Marks'ta yapılacak teorik düzeltmeler üzerindeki tartışmalar; şimdi pratikte yalnızca revizyonistlerle olan taktiksel farklılıklar ve bu farklılıklara dayanan bölünmeler gibi işçi hareketindeki tek tek ikinci sorunlarda başgösteren anlaşmazlıklar - proletarya devrimi, bütün tartışma konularını keskinleştirdiği, tüm farklılıkları yığınların gidişini belirlemede en acil önemi olan konularda odaklaştırdığı, ve kavganın sıcağında dostun düşmanın ayırdedilmesini ve düşmana kesin darbeler indirmek için kötü yandaşların ayıklanmasını gerektirdiği zaman, işçi sınıfı tarafından çok daha büyük bir ölçüde yaşanacaktır.

Devrimci Marksizmin revizyonizme karşı 19.yüzyılın sonunda verdiği ideolojik mücadele, küçük-burjuvazinin bütün yalpalama ve zayıflıklarına karşın, davasının tam zaferine doğru ilerleyen proletaryanın büyük devrimci savaşlarının bir girişidir ancak.

Nisan 1908

(Sol Yayınları'nın *Marks-Engels Marksizm* isimli derlemesinden alınmıştır. (s.252-262)

Yeni dönem...

(Başlangıç s.18'de)

uzun vadede çok şey verebilecek kişilerin legal mücadele içerisinde deşifre edilmemesi gerektiğidir. Yeni ortaya çıkan devrimcilerin profesyonel pratikçiler olarak koşuşturulması süreç içinde gelişmelerinin engellenmesine yol açmaktadır. Burada teorik eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Sosyalist teori öğrenilip, mücadele pratiğine klavuz haline geldiği oranda, Marksist-Leninist düşünce dışındaki eğilimlerin etkisini kırabilecektir. Tersi durumda anti-Marksist akımların sahte sosyalizm

(Devamı s.15'de)

Yugoslavya'da derinleşen kriz ve milliyetçi gösteriler

Yugoslavya'da aylardır süren gösteriler son zamanlarda yeni bir boyut kazandı. Artık, yöneticiler bile, bir iç savaş tehlikesinden sözediyor.

Yugoslavya'da derin bir ekonomik krizin yaşandığına, politik istikrarsızlığa doğru hızla yol alındığına, daha önce bir yazımızda değinmiştik. (EKİM, Sayı:10)

Son haftalarda gelişen olaylar ise, Yugoslav revizyonist yönetiminin açık bir yönetememezlikle karşı karşıya olduğunu gösteriyor. Yüzbinlerce kişinin katıldığı gösterilerde, gerek çeşitli cumhuriyetlerdeki yöneticilerin, gerekse ülke yöneticilerinin istifası isteniyor, silahlanma çağrıları yapılıyor. Gösterilerin yoğunlaşması ile, politbüro üyesi Franç Setinç istifa etti ve Sırbistan Cumhuriyeti'nin yöneticilerini milliyetçi gösteriler düzenlemekle, merkezi yönetimi ise, olaylara seyirci kalmakla suçladı. Arkasından gösterilerin yoğunlaşması ile, ülkenin iki özerk bölgesinden biri olan Voyvodina'da yöneticiler de istifasını verdi. Karadağ Cumhuriyeti'nin başkenti Titograd'da yapılan büyük gösteriden sonra ise, hükümet istifa etmesine rağmen parti yöneticileri istifa çağrısını reddettiler. Başkentte olağanüstü durum ilan edildi; gösteri polis zoruyla dağıtıldı. En son televizyonda bir konuşma yapan Devlet Başkanı R.Dizdaraviç, gösterilerin devam etmesi durumunda olağanüstü durum ilan edileceğini açıklarken, Bahbakan Mikaliç, gösterilere rağmen kemer sıkma önlemlerinden vazgeçilmeyeceğini açıkladı. Buna rağmen gösteriler devam ediyor.

İşçilerin başını çektiği gösterilerin asıl nedeni, yönetimin IMF patentli kemer sıkma politikasını yürürlüğe koymasıydı. Aylar önceden başlayan gösterilerde, işçiler, ücretlerine zam yapılması, kemer sıkma politikalarınm yürürlüğe konmasından vazgeçilmesi ve yöneticilerin istifası talebini dile getiriyorlardı. Son zamanlarda ise, bu taleplere ek olarak, Sırbistan Cumhuriyeti yöneticilerinin de doğrudan destek ve teşvikiyle, ülkenin iki özerk bölgesi Kosova ve Voyvodina'da yaşayan Sırplara baskı yapıldığı gerekçesiyle, bu bölgelerin özerkliklerinin ortadan kaldırılması ve bu bölgelerin Sırbistan Cumhuriyeti'ne bağlanması talebi ileri sürülmeye başlandı. Bu amaçla, Sırbistan Komünist Partisi başkanı, Slobodan Miloseviç bir anayasa değişikliği hazırladı.

Sırbistan Cumhuriyeti, ülkenin 6 federal cumhuriyetinden toprak ve nüfus bakımından en büyüğü durumunda. Uzun yıllardır, Kosova'da yaşayan Arnavutlar, Sırpların uyguladığı ulusal baskıya karşı savaşım sürdürüyor ve cumhuriyet statüsünün tanınmasını istiyor. Bu amaçla, 1981'de bir çok ölü ve yaralıyla sonuçlanan büyük olaylar da olmuştu. Bu bakımdan, Sırp milliyetçilerinin, gerek Kosova'da, gerekse Voyvodina'da baskı altında oldukları iddiaları sadece bir bahaneden ibaret. Sırbistan, ülkenin en büyük cumhuriyeti olduğu gibi, ülke yönetiminde de Sırplı yöneticiler en etkin güç durumunda. Sırplı yöneticilerin, milliyetçi gösterileri düzenlemeleri, diğer cumhuriyetlerde de tepkilere neden oluyor.

Sırbistan yöneticileri gösterilerle birkaç amacı birden gerçekleştirmeyi düşünüyorlar. Merkezi yönetimden aldıkları dolaylı destekle de bu alanda epeyce mesafe aldıkları gözleniyor. Bu amaçlardan biri, büyük Sırbistan hayalini gerçekleştirmek. En başta da Kosova'daki ulusal direnişi bastırmak istiyorlar. İkinci amaç, ekonomik krize tepki olarak gelişen yığınsal tepki ve gösterileri, milliyetçi duyguları körükleyerek geriletmek ve sınıfsal direnişi pasifize etmek şeklinde kendini gösteriyor. Üçüncü amaç ise, ekonomik krize tepki olarak gelişen gösterileri ve milliyetçi hareketleri, yöneticiler arasında baş gösteren iktidar savaşında basamak olarak kullanmak. Bu alanda, kısa vadede, 14 Ekimde yapılacak MK toplantısında, Sırplı yöneticiler için etkinliklerini artırmak ve sözkonusu anayasa değişikliğini gerçekleştirmek en önemli amaçlar durumundadır. Yugoslavya Komünistler Birliği'nin başkanının, MK toplantısında, MK'nın ve siyasi büronun üyelerinin üçte birinin değişeceğini açıklaması, bu alanda önemli mesafenin alındığını gösteriyor.

Fakat, bütün bunlar, kısa vadede başarılsa bile, huzursuzluğun asıl kaynağı olan ekonomik kriz; 21 milyar dolar dış borçtaki tıkanma, %200'lere varan enflasyon, %15'lik işsizlik oranı, yürürlüğe konan kemer sıkma politikaları ve

(Devamı s.8'de)

Gorbaçov reformları ve Doğu Avrupa

C.Kaynak

Gorbaçov yönetiminin "yeniden yapılanma" ve "açıklık" terimleriyle simgelendirilen reform hareketinin Sovyet politikasında başlattığı yeni dönem uluslararası aktüalitede en fazla dikkati çeken ve en yoğun tartışılan konuların başında yer almaya devam ediyor. "Perestroyka" ve "Glastnost"a övgüler dizmek, onların Sovyetler Birliği için hayati önemini döne döne belirtmek, uygulamadaki en ufak engeller karşısında dahi endişelenmek ve hemen koro halinde desteklerini dile getirmek Batılı egemen siyasi çevrelerde bir moda salgınına dönüştü.

Batı Avrupa'nın en megolaman ve en şovenist siyasi sözcüleri dahi reformları anmak için kendi dillerinde mevcut olan pratik ve isabetli karşılıkları kullanmak yerine Rusçalarını yarım yamalak telaffuz etmeye çalışıyorlar. Bu "hayranlık" ortamında bizim dikkatimizi çeken ve burjuva basın organlarının da yer yer değinmek zorunda kaldıkları ama dürüstçe açıklamaktan kaçındıkları bir "ayrıntı" var.

Bu "ayrıntıya" değinmeden önce, yüzeysel de olsa, zorunlu olarak, Gorbaçov reform hareketinden bahsetmemiz gerekiyor. Söz konusu reformlar, daha açık bir ifadeyle, Sovyet toplumunu "açıklık" politikası eşliğinde "yeniden kalıplara dökme" ihtiyacı neden, nasıl ve ne için gündeme geldi? Burada bu soruya, bütünlük içinde cevap vermek iddiasında değiliz. Biz sadece "Gorbaçov misyonunun" tarihi rolünün önemini belirtmekle yetineceğiz.

Zira karşımızda, eskimiş dinamizmini kaybetmiş ve tıkanmış bir sürecin önünü açan, yani, yeni bir dönem başlatan ve bu işlevinden ötürü bir dönüm noktası teşkil eden bir reform hareketi var. Gorbaçov, reform hareketini zorunlu kılan dönemi değerlendirirken kah "bunalım öncesi durum" kah "toplu yozlaşma" tabirlerini kullanıp aslında boyutlarını çok iyi bildiği genel krizin adını vermekten politika icabı kaçmıyor. Terminolojik akrobasiye rağmen Gorbaçov'un var olan gerçeği itiraf etmek zorunda kalması düne kadar bu tür tespitleri "art niyetli ve subjektif" olarak değerlendirip yadsıyan kraldan çok kralcıları zor durumda bırakıyor.

Sovyet toplumunun yaşadığı bunalım başlangıçta Ekim Devriminin prestijinden ve Marksist-Leninist terminolojinin otoritesinden yararlanılarak gizlenmeye çalışıldı. Fakat zamanla, bunalımın konjonktürel veya bazı sektörlerle sınırlı geçici aksaklıklardan ibaret olmayıp bir genel kriz niteliği taşımasından ötürü hiçbir kılıf onu gizlemeye yetmedi. Bunalım giderek yaygınlaştı ve doruk noktasına tırmandı. Dinamizmini kaybetmiş sistemin çarkları artık neredeyse boşlukta dönüyor, yönetici kadrolar idareci konumuna düşmüş ve bir süper gücün ezici sorumluluğu komalık hastaların omuzlarında taşınıyordu. İşte "Gorbaçov misyonu" bu ortamın ürünüdür ve Sovyet toplumunu çıkmazdan kurtarma göreviyle yükümlüdür.

Aslında Gorbaçov veya aynı misyona sahip bir başkası Brejnev'in ölümüyle birlikte devreye sokulması gerekiyordu, beklenen ve doğal olan o idi. Fakat Andropov ve Çernenko ile zaman kazanılmaya çalışıldı. Bu tereddüt ve kararsızlık çaresizliğin işaretiydi. Sovyet yöneticileri bir çıkış kapısı bulabilmek için bir yandan Andropov ve Çernenko ile kısmi rötuşlara girişirken öte yandan parti içinde hesaplaşma ve uzlaşmalarla radikal bir atılım hazırladılar. Koşulların da zorlaması sonucu sağlanan asgari mutabakatla Gorbaçov devreye sokuldu ve ona verilen görev, erişilmesi saptanan hedefin önündeki, siyasi veekonomik engelleri kırıp aşma görevidir. Ekonomik alanda "Perestroyka", siyasi alanda "Glasnost" yeni dönemi hazırlama araçlarıdır, bu reformların uygulanmasıyla tıkanmış sürecin önü açılacaktır. Fakat bu çıkış nasıl bir çıkış ve Sovyet toplumuna nasıl bir gelecek hazırlıyor, orası ayrı bir sorun.

*

Sovyetler Birliği'ndeki reform hareketinin Batı Avrupa ülkelerinde aşırı bir hayranlık yarattığını ve bu arada dikkatimizi çeken bir ayrıntı olduğunu belirtmiştik. Ayrıntıdan kastettiğimiz Doğu Avrupa devlet yöneticilerinin Gorbaçov reformlarına ilişkin çekingen destekleridir. İlk bakışta tuhaf görünse bile, Doğu Avrupa'nın revizyonist yöneticileri "Perestroyka" ve "Glasnost" söz konusu olunca Batılı yöneticilere nazaran daha ölçülü bir coşku gösteriyorlar.

Ayrı ayrı bahsetmeye gerek duymaksızın tüm Doğu Avrupa devletlerinin Demokratik Almanya biraz farklı olmak şartıyla, benzer ve ortak bir çıkmazda oldukları ortada. Gorbaçov reformlarının Sovyetler Birliği için son trenin son vagonu imajı ile sunulup bunca gürültüye neden olup umutlar yaratması doğal olarak Doğu Avrupa ülkelerini herkesten önce etkilemesi gerekirdi.

Fakat uzun süredir uğraşmalarına rağmen burjuva gözlemciler, basın ve yayın organları Doğru Avrupa ülkeleri yöneticileri arasında "Gorbaçovcu" veya "Perestroykacı" etiketini yapıştıracak birisini bir türlü keşfedemediler, yorumlarını sürekli A.Dupçek veya devre dışı kalmış muhalif unsurlar üzerinde odaklaştırıyorlar. İlginç bir manzara sergileyen bu durumun bazı sebepleri olmalı.

Nesil ve yaklaşım sorunları gibi tali nedenler dışında, biri biçime ötekisi öze ilişkin iki hipotezi öne sürmek mümkün.

Sovyetler Birliği'nde değişik eğilimler arasındaki hesaplaşma henüz sonuçlanmış değil. Gorbaçov önemli güç toplanmasına ve mesafe almasına rağmen geriye dönüşü imkansız bir aşamaya henüz erişmiş değil. Kruşçev'in akibetine uğramamak için sistemli olarak ayıklamalara başvuruyor. Muhalif veya potansiyel olarak tehlikeli gördüğü unsurları dışlayarak hem kendi geleceğini ve hem de "Perestroyka"nın uygulamasını garanti altına almaya çalışıyor. Bunun en son örneğini adı Sovyet diplomasisiyle özdeşleşmiş Gromiko'nun devre dışı bırakılması oluşturuyor.

Doğu Avrupa'nın yaşlı, yani tecrübeli ve dolayısıyla kurt yöneticileri kaderlerini kayıtsız şartsız ve aceleci bir tarzda Gorbaçov'un geleceğine bağlamak istemiyor veya en azından ihtiyatlı davranıyorlar. Onlar, geçmiş deneyimlerinden şunu iyi biliyorlar ki, "Perestroykayı" hemen ve katıksız savunurlarsa Gorbaçov'un es kaza gönderilmesi durumunda kendilerine hemen yol görünür. Fakat tercihlerini, olayların seyrine ve Gorbaçov'un egemenliğinin pekişmesine bağlı olarak aşamalı bir tarzda yaparlarsa geleceklerini güvence altına almış olurlar.

İkinci hipotezin öze ilişkin olduğunu belirtmiştik ve Polonya örneğinde somutlaştırmak istiyoruz.

Doğu Avrupa'nın en hararetli ve tencere gibi sürekli kaynayan ülkesi Polonya neredeyse oksijen çadırına yatırılacak. Madem ki "perestroyka" ve "Glasnost" bunalımdan çıkışın mucize reçeteleri neden general Jaruzelski, o ki herkesten fazla reçete arıyor ve IMF kapılarında sürünüyor, bu reformların benzerlerini Polonya'nın özel koşullarına uygulayıp nefes darlığından kurtulmuyor?

Yukarıda bahsettiğimiz Doğu Avrupa yöneticilerinin ihtiyatlı tavrından en az etkilenen Jaruzelski'dir, bir darbeyle geldi, sıkıyönetimle kendisini kabul ettirdi ve zorla ayakta duruyor. Kaybedecek hiçbir şeyi yok, Polonya halkı ile hergün boğaz boğaza gelip, zorla ve gayrımeşru yöntemlerle ülkeyi yöneteceğine neden "perestroyka"ya sığınmıyor ki?

Hayır işin içinde mucize yok ve sorun o kadar basit değil. Polonya revizyonist uygulamaların laboratuvarı, "perestroyka" da "glasnost" da yıllardır uygulanıyor. Gorbaçov çok geç kaldı. Sovyetler Birliği'nde tarımsal üretimi arttırmak için topraklar özel şahıslara kiralanmaya yeni başlanırken Polonya'da Gomulka bu işi daha radikal bir tarzda ta 1956'da yaptı. Şu anda Polonya'da 3,7 milyon özel tarım işletmesi faaliyet yürütmesine rağmen vitrinler hala boş, "perestroyka"yı uygulayacak yer kalmamış. Eksik yönleri tamamlansa bile yürürlükteki "sosyalist pazar ekonomisi" -bu tanım da Polonya laboratuvarında keşfedildi- Polonya halkının ihtiyaçlarını karşılama özelliğinden yoksundur. Bunun nedenleri Ekim'in 10.sayısında yayınlanan yazıda kısaca belirtilmiştir.

"Glasnost"a gelince Polonya'nın kendisi "glasnost". Farklı siyasi partiler "yapıcı muhalefet" rolünü oynuyorlar, ekonomisinde IMF söz hakkına sahip, direktif veriyor, reçete sunuyor. Glasnost'undan şüphe edilen bir ülkeye 40 milyar dolar borç teslim edilir mi? Sırası gelmişken Dayanışma Sendikası'ndan da glasnostun bir unsuru olarak bahsetmek gerekiyor.

Dayanışma Sendikası Polonya işçi sınıfının ekonomik haklarını savunma amacıyla kurulmuş ve gelişmesi rejim açısından tehlikeli boyutlara varınca yasa dışı ilan edilmişti. Doğrudan esen rüzgarın da etkisiyle Dayanışma yine sahnede. Ağustos ayında tabanın insiyatifiyle başlayan ve çığ gibi yayılan grevler hükümeti endişelendirince Dayanışma yine piyasaya sürüldü. Bu kez grevleri yönetmek ve yönlendirmek için değil bastırmak için. Walesa içişleri bakanıyla iki saat görüştükten sonra şantiyeden şantiyeye grevlere son verdirmek için koşturdu. Dayanışmanın işçi sınıfı nezdinde ilk defa gerçek kimliği açığa çıktı. Walesa'ya yapılan vaadler sonucu iktidar onu işçi sınıfının mücadelesini bastırma aracı olarak kullandı ve tabandan gelen yoğun ve

(Devamı s. 24'de)

Venceremos! Venceremos! Şili'de halk savaşıyor!

Şili'de faşist cunta 15 yıl sonra halktan ağır bir tokat yedi. Diktatör Pinochet yapılan halk oylamasında tüm baskı, zorbalık, korkutma, demagoji vs. rağmen boyunun ölçüsünü aldı. Halk oylamasına katılanlarm %55'i Pinochet'e karşı oy kullandı. Şili hükümeti sonuçların açıklanmasının hemen ardından istifa etmek zorunda kaldı. Pinochet ise, 1980'de süngü gücüyle kabul ettirilen cunta anayasasına göre 1990'a kadar görevde kalacağını açıkladı. Fakat, Şili'de halk kitlelerinin yükselen direnişi ve eylemleri karşısında Pinochet'in günleri geriye saymaya başladı.

Şili'de halk oylaması sonuçları 1984'lerde başlayan sosyal hareketlenmelerin; kitlelerin üzerlerinde estirilen korku ve suskunluk bulutlarını yavaş yavaş aralamalarının, geniş halk muhalefetinin örgütlü mücadelesinin ve bütün bu siyasal gelişmelere kaynaklık eden Şili ekonomisindeki yıkımın, çıkmazın uzantısıdır.

Faşist cunta, Milton Friedmancı yeni liberal ekonomi öğretisine kölece bağlı kalarak bir yandan ilericilerin, devrimcilerin Şili halkının kanına girerken, diğer yandan da Allende'nin attığı tüm ilerici halkçı ekonomik adımları yok etti. "Serbest pazar ekonomisi cenneti" adına emperyalist tekellerin direktifleri ve istemlerini harfiyen yerine getirdi. İthal mallarınm gümrük vergileri en alt düzeye indirildi. Allende'nin devletleştirdiği büyük işletmeler tekrardan özelleştirildi. Elektrik işletmeleri, telekominikasyon sistemi, Santiago Metrosu, Şili kıyılarındaki balıkçılık hakkı yabancı sermayeye satıldı. Şili ekonomisinin bel kemiği bakır madeni yatakları ve işletmeleri yeniden tekellere verildi. Bugün bakır madeni gelirleri, ABD başta olmak üzere, Japonya, Finlandiya, F.Almanya'ya akıyor.

Aynı zamanda okullar, emeklilik, sağlık sigortaları özel ellere, kapitalistlere devredildi. Cuntanın ilk yıllarında süngü ucuyla itelenen ekonomi, belli ilerlemeler kaydetti. Kalkınma hızı yükseldi. Enflasyon oranı düşürüldü. Fakat, Pinochet'in bu "ekonomik mucizesi"nin havası uzun sürmedi. Dünyanın dev tekel ve işletmeleri karşısında Şili firmaları birer birer iflas bayrağını çekti.

1980 sonrası, özellikle son yıllarda işsizlik oranı %30'u, dış borçlar 20 milyar doları aştı. Kişi başına düşen dış borç miktarı hızla artu.

Sadece güçlünün yaşama hakkı olduğu ekonomik sistemde ilk yıllarda belli bir ekonomik güvence bulan orta sınıfların konumları hızla kötüleşti. Cuntanın zorla sağladığı belli bir güven ortamı ve kısmi ekonomik gelişme ile cuntaya yaklaşan, orta sınıfların durumu son yıllarda dayanılmaz hale geldi. Dün cuntayı desteklemiş bu kesimler bugün cuntanın yalan ve demagojilerine pek inanmıyorlar artık.

Pinochet'in "ya ben ya kızıl kaos" tehdidi artık orta kesimlerin karnını doyurmuyor. Ekonomik yıkım, dün cuntayı desteklemiş orta katmanları ayrıştırıyor. Cuntadan kopmalarına ortam ve temel hazırlıyor.

Şili'de halk muhalefeti 1986'dan itibaren çeşitli vesilelerle büyük kitle eylemleri örgütledi. Kitleler üzerindeki korkuyu, sinmişliği eylemler içinde altetti. Yüzbinlerce insanın katıldığı gösteriler cuntayı, Pinochet'i acizleştirdi. Halk oylaması öncesi yapılan ve Şili tarihinin en büyük gösterisine, düzenleyenlerin açıklamasına göre 1,2 milyon insan katıldı. Buna karşın Pinochet'in "11 Eylül öncesine dönersiniz" tehditi ve demagojisi ile kendisi için düzenlettiği gösteriye sadece 8 bin kişi katıldı. Pinochet'in paramiliter güçlerinin zorbalıkları; özellikle huzur ve güven isteyen orta sınıfları yanına çekebilmek için Santiago elektrik şebekesinin "az hasarlı" şekilde bombalanıp ışıkların söndürülmesi gibi sabotaj eylemleri de sonucu değiştirmeye yetmedi.

Yükselen Şili halk hareketi karşısında Şili cuntasının baş tertipçisi ABD ve öteki kapitalist ülkeler ve partiler ağız değiştirdiler.

ABD, Pinochet'e hayır diyen Şili halkını kutladı!.. Hem Pinochet yanlılarını, hem de karşıtlarını "geleceği kurmak için yeni bir ulusal uzlaşma için birlikte çalışmaya" çağırdı.

12 Ortak Pazar ülkesi adına Brüksel'de yapılan açıklamada "Şili halkı açık ve tereddütsüz olarak demokrasi ve özgürlüğü seçti" denilerek Pinochet'ten desteklerin

(Devamı s. 6'da)